

BIJLAGE 1 – Actuele onderwerpen, moties en toezeggingen

Met deze bijlage ontvangt u voorafgaand aan het commissiedebat Belastingdienst op 13 maart 2025 de laatste stand van zaken op onderwerpen waar uw Kamer eerder vragen over heeft gesteld, waarover toezeggingen zijn gedaan of waarover ik in voorgaande brieven heb aangekondigd u nader te informeren. In onderstaande tabel staan de aan het onderwerp gerelateerde moties en toezeggingen vermeld.

Deze zijn ingedeeld aan de hand van de vier strategische prioriteiten uit de Meerjarenstrategie Belastingdienst 2025- 2030:

Verbinding met de samenleving

De Belastingdienst staat midden in de samenleving. Daarbij hoort transparantie over het werk van de organisatie, hoe er wordt gewerkt aan verbeteringen, maar ook over wat er wel en niet goed gaat. Hieronder valt ook openstaan voor signalen en herstellen wat niet goed is gegaan.

De basis op orde brengen én houden

Om de basis op orde te brengen en houden investeert de Belastingdienst in de modernisering van ICT, optimaliseren we ons gegevensmanagement en onze informatiehuishouding, voldoen we aan de geldende wet- en regelgeving en zorgen we ervoor dat onze processen aantoonbaar op orde zijn. Zo blijven we transparant, flexibel en betrouwbaar.

Dienstverlening, toezicht en opsporing continu verbeteren

De Belastingdienst zorgt ervoor dat burgers en bedrijven zo eenvoudig mogelijk aan hun fiscale verplichtingen kunnen voldoen. Daarbij hoort ondersteuning bieden voor wie dit nodig heeft.

Werken met plezier en vanuit vakmanschap

Het werkplezier en vakmanschap van onze medewerkers is één van de prioriteiten van de Belastingdienst. Ook blijft het vergroten van de weerbaarheid van de organisatie en het personeel van groot belang.

Onderwerp	Motie of toezegging
I. Verbinden met de samenleving	
a. Onjuist gebruik wisselkoers en herstel	
b. Project Invorderingsrente	
c. Eindrapport motie Snels over de Fraude Signalering Voorziening (FSV)	Motie Snels om in kaart te brengen hoeveel personen door een vermelding in FSV ten onrechte geschaad zijn, welke schade deze personen ondervonden hebben en hier een compensatieregeling voor uit te werken
d. Onterecht aangemerkt als schuldig nalatig	
e. Afwijzing persoonlijke betalingsregeling/kwijtschelding	
f. Motie Maatoug en Kathmann over de informatievoorziening bij de loonheffingskorting	Motie Maatoug en Kathmann over de informatievoorziening bij de loonheffingskorting
g. Heroverweging correctiebeleid	
h. Invoeringstoetsen	
II. Basis op orde	
a. Handelen overeenkomstig de wet	Toezegging uit debat over de parlementaire enquêtecommissie Fraudebeleid en Dienstverlening van 15 januari 2025
b. Update over uitfasering Cool:Gen	
c. Modernisering Omzetbelasting	
d. Multi-Kanaal Ontvangen	
e. Programma vernieuwing Motorrijtuigenbelasting (vMRB)	
f. Programma Vernieuwing Gegevens	
g. Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)	Toezegging uit debat over de parlementaire enquêtecommissie Fraudebeleid en Dienstverlening van 15 januari 2025

h. Toezichtarrangement Autoriteit Persoonsgegevens (AP)	
i. Informatiehuishouding	
j. Wet Politiegegevens (Wpg)	
k. Opheffen vernietigingsstop fysiek archief	
l. Programma fiscale meldingen en informatiestromen	
m. Rapport Adviescommissie Analytics	
n. Niet-fiscale taken: transitie BEH en BTWwft	
o. Vereenvoudiging besturing en inrichting hoofdbestuur	
III. Continu verbeteren dienstverlening, toezicht opsporing	
a. Voortgang implementatie invorderingsstrategie	
b. Maatregelen capaciteitstekort invordering- en bezwaarproces	
c. Motie Van Dijk over onderzoek naar meerwaarde inrichten team monitoring hoger beroep	De motie Inge van Dijk over een onderzoek naar de meerwaarde van het inrichten van een team monitoring hoger beroep bij de Belastingdienst
d. Rapport onafhankelijke onderzoekscommissie rulings met een internationaal karakter 2022-2023	
e. Tax Administration 3.0	
f. Rekentool heffingskortingen	
g. EU btw e-Commerce	
h. Steunpunten	
i. Geldteruggaafbrieven	
j. Hulp bij schulden	
k. Vroegsignalering	
l. Update coronabetalingsregelingen	
m. Oninbaar geleden schulden	
n. Vervolgonderzoek verzuimboetes	
o. Afwikkeling dossier casus C.	
p. OESO-studie Tax Administration 2024	
IV. Werken met plezier en vanuit vakmanschap	
a. Werving en behoud medewerkers	
b. Weerbaarheid tegen ondermijning	

I. Verbinden met de samenleving

a. Onjuist gebruik wisselkoers en herstel

Door toepassing van een verkeerde werkinstructie bij het verwerken van door banken aangeleverde informatie is bij het omrekenen van buitenlandse valuta voor de belastingjaren 2022 en 2023 de gemiddelde koers over het jaar gebruikt in plaats van de jaarultimo-koers (koers op 31 december). Het aantal burgers waarbij naar aanleiding van de onjuiste wisselkoers foutieve gegevens zijn geleverd in de vooraf ingevulde aangifte (VIA) bedraagt ongeveer 55.000. Uit de analyse van de getroffen groep blijkt dat 13.520 van hen geen nadelig effect heeft van de onjuiste berekening. In 41.840 gevallen is sprake van een nadelig effect voor de burger in de inkomensheffingen.

Het herstel wordt als volgt vormgegeven:

- Geen navorderingen bij burgers die voordeel hebben gehad van het gebruik van onjuiste gegevens.
- Voor het herstel van de 41.840 burgers wordt gebruikgemaakt van een doelmatigheidsgrens van €15. Als het geleden nadeel €15 of minder is, keert de Belastingdienst geautomatiseerd €15 uit. De doelmatigheidsgrens draagt bij aan een efficiënte werkwijze, omdat anders volledig herstel nodig is, via nieuwe aangiften en herziene aanslagen. Dit is zowel voor de burger als voor de Belastingdienst veel werk. Deze burgers krijgen een bedrag van €15 uitgekeerd ter compensatie met daarbij een toelichtende brief. In totaal 40.941 burgers krijgen een vergoeding van €15. Dit telt op tot €614.115. Dit bedrag bestaat deels uit de daadwerkelijk te veel betaalde belasting en deels uit herstelkosten. Deze kosten worden gedekt binnen de niet-belastingontvangsten van artikel 1 van de Financiënbegroting.
- Burgers met een mogelijk nadeel boven de doelmatigheidsgrens van €15 ontvangen een brief met het verzoek om zelf een herziene aangifte in te sturen met een reactietermijn van zes weken. 853 burgers ontvangen dit verzoek voor rekeningsaldi en 46 burgers voor bronbelasting. In deze brieven worden de juiste gegevens opgenomen. De daadwerkelijk ten onrechte te veel hierover geheven belasting door de Belastingdienst valt buiten het inkomstenkader, omdat de burger na het herstel de juiste hoogte aan belasting heeft betaald. De Belastingdienst houdt bij of deze burgers een herziene aangifte indienen. Als zij dit niet doen, zal vanuit de Belastingdienst contact worden opgenomen om hulp aan te bieden.

Herstel en voorkomen verkeerde berekening in de toekomst

- De Belastingdienst ontvangt vanuit het binnen- en buitenland informatie van banken, verzekeringsmaatschappijen en andere instanties. Deze worden deels aangeleverd in vreemde valuta. Deze gegevens worden onder andere gebruikt voor:
 - de Inkomensheffing (IH) via de VIA (vooraf ingevulde aangifte) en Toeslagen;
 - producten voor handhaving en toezicht op burgers en bedrijven;
 - gegevensverstrekking conform internationale regelgeving aan buitenlandse Belastingdiensten.
- De foutieve gegevens in de systemen zijn medio augustus 2024 volledig hersteld. Ook de gegevens die door de Belastingdienst zijn gedeeld met buitenlandse Belastingdiensten zijn hersteld.

b. Project Invorderingsrente

In de Kamerbrief over de voortgang van moties en toezeggingen van 24 oktober 2024 heeft mijn ambtsvoorganger uw Kamer voor het laatst geïnformeerd over het project Invorderingsrente.¹ Dit project betreft het herstel van de ten onrechte niet gecorrigeerde invorderingsrente bij een betaling of verrekening naar aanleiding van een latere vermindering van een belastingaanslag of terugvorderingsbeschikking. Hierbij informeer ik u over de huidige status van het herstelproject, van het aantal aanslagen en het budget voor het herstel.

In de eerdergenoemde brief is aangegeven dat afronding van het project uiterlijk in december 2024 was voorzien. Het project is bijna afgerond; er dienen nog een kleine 2000 (van de in totaal

¹ Kamerstukken II, 2024/25, 31066, nr. 1432

267.000) aanslagen te worden gecorrigeerd. Deze zijn opgenomen in een andere applicatie dan de voorgaande correcties en zijn daarom niet meegegaan in de grote stroom. De applicatie waarmee de voorgaande correcties zijn uitgevoerd wordt namelijk op korte termijn uitgefaseerd. Het werken in de nieuwe applicatie vergt meer tijd vanwege de complexiteit en omdat medewerkers hiervoor eerst moeten worden ingewerkt. Dit maakt correctie van de resterende aanslagen complexer dan eerder voorzien. Het project zal in maart 2025 worden afgerond. Na afronding zijn in totaal circa 267.000 aanslagen van 146.500 rechthebbenden gecorrigeerd.

Het benodigde budget voor herstel is uitgekomen op circa € 31 miljoen en blijft daarmee onder de geraamde € 35-40 miljoen. De kosten van het project Invorderingsrente worden gedekt uit de begroting van het ministerie van Financiën, artikel 1 Belastingdienst.

c. Eindrapport motie Snels over de Fraude Signalering Voorziening (FSV)

Op 14 januari 2025 is een aanvulling op het Eindrapport Motie Snels afgerond. Met de motie Snels is de regering verzocht om in kaart te brengen hoeveel personen door een vermelding in de Fraude Signalering Voorziening (FSV) ten onrechte geschaad zijn, welke schade deze personen ondervonden hebben en hier een compensatieregeling voor uit te werken. In het Eindrapport Motie Snels – die uw Kamer op 17 mei 2023 heeft ontvangen – is destijds een aantal vervolgstappen opgenomen.² In bijlage 2 bij deze brief vindt u een aanvulling op dit eindrapport. Daarin staat vermeld hoe deze laatste vervolgstappen zijn afgerond:

- Voor alle resterende FSV-geregistreerde burgers is bepaald of zij een effect hebben ondervonden van hun FSV-registratie.
- Voor burgers die geen nadelig effect hebben gehad van hun FSV-registratie – maar wel een ander soortgelijk effect – is bepaald dat dit effect door andere omstandigheden kan worden verklaard dan de FSV-registratie.
- Voor alle effecten van de FSV-registratie is het tegemoetkomingsbeleid opgesteld. In het beleid zijn de verschillende geregistreerde burgers onderverdeeld in verschillende FSV-effecten. Vervolgens is per categorie bepaald op wat voor tegemoetkoming de burgers recht hebben.
- Alle burgers die recht hebben op een tegemoetkoming naar aanleiding van het tegemoetkomingsbeleid zijn hierover geïnformeerd. Als het rekeningnummer van de burger bekend was ten tijde van het informeren van de burger is het bedrag direct uitbetaald. De Belastingdienst betaalt burgers die na het ontvangen van hun brief hun rekeningnummer doorgeven, alsnog uit.

De Belastingdienst heeft meermaals geprobeerd burgers zonder adresgegevens te bereiken. Burgers van wie ook na deze pogingen geen adresgegevens bekend zijn geworden, hebben geen brief ontvangen.

Naast deze vervolgstappen informeer ik u hieronder ook nog over twee andere zaken aangaande de FSV: de indirecte relatie tussen een FSV-registratie en een verklaring schuldig nalatig; en over de afwijzing van een persoonlijke betalingsregeling of kwijtschelding als gevolg van een FSV-registratie.

d. Onterecht aangemerkt als schuldig nalatig

Op 23 april 2024 bent u geïnformeerd over de indirecte relatie tussen een registratie in de Fraude Signalering Voorziening (FSV) en een verklaring schuldig nalatig.³ Een afwijzing van een verzoek om kwijtschelding, uitstel van betaling, persoonlijke betalingsregeling en/of medewerking aan een Minnelijk schuldsaneringstraject (MSNP) door een registratie in de FSV kon tot gevolg hebben dat de betaling van de op de aanslag inkomstenbelasting verschuldigde AOW-premie (gedeeltelijk) is uitgebleven. Het resultaat hiervan was een voordracht schuldig nalatig door de Belastingdienst aan de Sociale Verzekeringsbank (SVB), waarna de SVB over kon gaan tot een korting op het AOW-recht.

² Kamerstukken II, 2022/23, 31 066, nr. 1231

³ Kamerstukken II, 2023/24, 31 066, nr. 1338

Uit onderzoek is gebleken dat voor zeven personen geldt dat zij door een afwijzing van een dergelijk verzoek zijn voorgedragen door de Belastingdienst aan de SVB als gevolg waarvan zij schuldig nalatig zijn verklaard en zijn gekort op hun AOW-recht. De Belastingdienst zal de schuldig nalatig verklaring met terugwerkende kracht intrekken, waarna de SVB het AOW-recht van deze zeven personen met terugwerkende kracht herstelt. Als deze personen menen gevolgschade ondervonden te hebben, dan kunnen zij zich melden bij de Belastingdienst en desgewenst een verzoek tot schadevergoeding indienen. Dit herstel wordt in maart 2025 afgerond.

e. Afwijzing persoonlijke betalingsregeling/kwijtschelding

Uw Kamer is diverse malen geïnformeerd over de afwijzing van persoonlijke betalingsregelingen of kwijtschelding wegens een registratie in de FSV.⁴ Na onderzoek blijkt dat bij 79 personen sprake is van een dergelijke afwijzing, waarvan drie personen zijn overleden en vijf waarvan het adres onbekend is.

Deze personen hebben een effect ondervonden van een registratie in de FSV. Personen die nog niet zijn overleden en waarvan een adres bekend is (in totaal 71 personen) hebben in lijn met het herstel-, schade- en tegemoetkomingsbeleid, zoals dat is vastgesteld voor personen die op een andere wijze effect hebben gehad van hun registratie in de FSV, een tegemoetkoming ontvangen van € 375. Van één persoon blijkt daarnaast dat er op dit moment nog openstaande invorderingskosten bestaan die gelieerd zijn aan een persoonlijke betalingsregeling of kwijtschelding die wegens een registratie in de FSV is afgewezen. Deze kosten worden niet meer door de Belastingdienst verhaald.

f. Motie Maatoug en Kathmann over de informatievoorziening bij de loonheffingskorting

Uw Kamer heeft in april 2022 de motie van de leden Maatoug en Kathmann (beiden GroenLinks-PvdA) aangenomen. Hierin verzoekt u het kabinet om opties uit te werken om de informatievoorziening over het effect van het hebben van twee banen op de inkomstenbelasting te verbeteren en om daarbij de rol van werkgevers mee te nemen.⁵

Conform de Wet op de loonbelasting kan er enkel voor één baan loonheffingskorting worden toegepast.⁶ Het hebben van twee of meer banen leidt veelal tot bijbetalen in de inkomensheffing, vanwege de afbouw heffingskortingen en de progressieve tarieven. Via verschillende kanalen worden burgers geïnformeerd over hoe de loonheffingskorting wordt toegepast:

- In het Handboek loonheffingen is informatie opgenomen voor de werkgever over de situaties waarin de loonheffingskorting mag worden toegepast. Deze tekst is per oktober 2024 geactualiseerd. Op twee plekken wordt aangegeven dat wanneer de werknemer meerdere lonen of uitkeringen ontvangt het in bepaalde gevallen voor de werknemer verstandig is om de loonheffingskorting niet toe te passen. Ook is hier een voorbeeld aan toegevoegd.⁷
- Werknemers worden via het Model Opgaaf gegevens voor de loonheffingen geïnformeerd over de mogelijkheid om de loonheffingskorting te laten toepassen door de werkgever.
- Daarnaast informeert de Belastingdienst werknemers via haar website.⁸

Om werkgevers te attenderen op het feit dat werknemers slechts bij één inhoudingsplichtige gebruik kunnen maken van de loonheffingskorting ingeval er meerdere inhoudingsplichtigen zijn, zal hierover in de volgende nieuwsbrief loonheffingen, die gericht is op werkgevers, een bericht worden opgenomen. Hiermee beschouwt het kabinet de motie als afgedaan.

⁴ Kamerstukken II, 2022/23, 31 066, nr. 1231

⁵ Kamerstukken II, 2021/22, 35 692, nr. 12

⁶ Artikel 23, lid 2 Wet op de loonbelasting 1964

⁷ Zie *Handboek Loonheffingen*, paragraaf 2.3.1, 2.3.2 en 24.1.

⁸ [Hoe werkt loonheffingskorting? \(belastingdienst.nl\)](https://belastingdienst.nl/loonheffingskorting), [Loonheffingskorting - hoe vraag ik die aan? \(belastingdienst.nl\)](https://belastingdienst.nl/loonheffingskorting-via-1-werkgever-of-uitkeringsinstantie), [Uw loonheffingskorting via 1 werkgever of uitkeringsinstantie \(belastingdienst.nl\)](https://belastingdienst.nl/loonheffingskorting-via-1-werkgever-of-uitkeringsinstantie).

g. Heroverweging correctiebeleid

Sinds 2011 gebruikt de Belastingdienst een correctiebeleid bij alle middelen. Dit beleid schrijft voor wanneer een correctie in het nadeel van de belastingplichtige niet of juist wel aangebracht wordt. Bij de stand-van-zakenbrief Belastingdienst van 31 augustus 2023 heeft mijn ambtsvoorganger het correctiebeleid van de Belastingdienst openbaar gemaakt.⁹ Hij heeft toen de Tweede Kamer geïnformeerd over het uitvoeren van een beoordeling van het correctiebeleid. Bij die beoordeling is vervolgens overwogen of aanpassing van het correctiebeleid nodig is en is er ook gekeken naar de wijze van vastlegging van dit beleid. Voor wat betreft dit laatste is besloten om het correctiebeleid op te nemen in een beleidsbesluit. Daarmee is correctiebeleid transparant en toegankelijk. Dit beleidsbesluit wordt zeer binnenkort gepubliceerd in de Staatscourant.

Inhoudelijk is in het correctiebeleid één aanpassing doorgevoerd naar aanleiding van een tweetal arresten van de Hoge Raad.¹⁰ Volgens het correctiebeleid bestaan in de inkomstenbelasting en de vennootschapsbelasting twee grenzen: één ten aanzien van het belastingnadeel en één ten aanzien van de inkomens- of winstcorrectie. De Hoge Raad bepaalde dat uit het correctiebeleid volgde dat een correctie alleen doorgevoerd kon worden als aan beide grenzen werd voldaan. Dit leidde tot een onwenselijke beperking van het correctiebeleid. Daarom is in de beleidsregels bepaald dat voor de inkomstenbelasting en de vennootschapsbelasting gecorrigeerd mag worden als aan één van beide grenzen voldaan wordt.

Van andere mogelijke inhoudelijke aanpassingen is vooralsnog afgezien. Een volledige heroverweging van het correctiebeleid zal onderdeel uitmaken van de beleidsrichting Direct Aanpassen. Het streven is dat het wetsvoorstel waartoe deze beleidsrichting leidt per 1 januari 2028 in werking treedt.

h. Invoeringstoetsen

De invoeringstoets is een beknopt onderzoek naar de werking van nieuwe regelgeving in de praktijk voor de uitvoering en de doelgroep. In 2024 heeft de Belastingdienst zes invoeringstoetsen afgerond en aan uw Kamer aangeboden.

Op te starten invoeringstoetsen in 2025

De Belastingdienst heeft op basis van nieuwe en gewijzigde wet- en regelgeving onderwerpen geselecteerd om in 2025 of later een invoeringstoets op uit te voeren. In 2025 start de Belastingdienst met invoeringstoetsen op de onderstaande vijf onderwerpen.¹¹

- Pijnpunten bij de uitvoering van de belastingrente wegnemen.
- Verlagen Zelfstandigenaftrek.
- DAC7: gegevensuitwisseling digitale platformen.
- Verruiming vrijstelling ov-abonnementen en voordeelurenkaarten.
- Aanpassing heffingsvrij vermogen box 3.

Over de toevoeging van een zesde onderwerp vindt nog verdere afstemming plaats. Na definitieve vaststelling van de planning van deze invoeringstoetsen, wordt u in een volgende stand-van-zakenbrief geïnformeerd over het tijdpad en het verwachte moment van verzending aan uw Kamer.

Invoeringstoetsen die uw Kamer in 2025 ontvangt

De invoeringstoetsen 'Rentestop artikel 30h', 'Aftoppen giftenaftrek' en 'Afschaffen betalingskorting voorlopige aanslag IB' lopen op dit moment nog. Deze toetsen ontvangt uw Kamer in het tweede kwartaal van 2025.

⁹ Kamerstukken II, 2022/23, 31 066 nr. 1276

¹⁰ Hoge Raad, 26 juni 2020, ECLI:NL:HR:2020:1109 en Hoge Raad, 12 november 2021, ECLI:NL:HR:2021:1671.

¹¹ Als gevolg van binnenkomende signalen kan de Belastingdienst ervoor kiezen een invoeringstoets te starten op een ander onderwerp. Afhankelijk van de beschikbare capaciteit kan deze invoeringstoets er dan extra bij komen of in de plaats komen van een van de hierboven genoemde onderwerpen.

II. Basis op orde

a. Handelen overeenkomstig de wet

Het lid Omtzigt heeft tijdens het debat op 15 januari 2025 over het rapport van de parlementaire enquêtecommissie Fraudebeleid en Dienstverlening gevraagd om een overzicht van wetten waar de Belastingdienst niet aan voldoet en van processen waarbij de AVG niet wordt gevolgd. Eerder zijn mijn ambtsvoorgangers in de brieven van 12 maart 2021¹², 31 januari 2022¹³ en 22 mei 2023¹⁴ op dit onderwerp ingegaan.

Net als mijn ambtsvoorgangers wil ik voorop stellen dat het uitgangspunt is dat de Belastingdienst zich aan alle wet- en regelgeving houdt en moet houden. De Belastingdienst heeft zijn organisatie daar ook op ingericht. Dit neemt niet weg dat de uitvoering van de belastingwetgeving mensenwerk blijft. Een harde garantie dat de Belastingdienst zich in alle gevallen volledig aan alle wetten houdt, kan ik dan ook niet geven. Wel dat de inzet hier voortdurend op is gericht.

Wanneer blijkt dat de Belastingdienst in een bepaalde situatie onverhoopt niet volgens de wet handelt, dan wordt dit uiteraard zo snel en zorgvuldig mogelijk opgelost. Vanzelfsprekend zal uw Kamer, als zich een meer structurele of impactvolle inbreuk voordoet, hierover en over het benodigde herstel steeds worden geïnformeerd.

In vijf van de zes op de Belastingdienst betrekking hebbende voorbeelden uit genoemde brief van 12 maart 2021 is de werkwijze (al geruime tijd geleden) aangepast om aan de wet te voldoen. Alleen voor het voldoen aan de AVG is een langer traject nodig. Daar zal ik u later in deze bijlage – in hoofdstuk II, paragraaf g – uitgebreid over informeren.

Verder wil ik, net zoals mijn ambtsvoorgangers, benadrukken dat het bij het 'overtreden van wetten' niet om een vastomlijnd begrip gaat. De situaties en gevolgen kunnen namelijk onderling aanzienlijk verschillen. Gezien de grote verscheidenheid aan gevallen die zich voordoen, ook qua aard en omvang, bestaat er binnen de Belastingdienst geen eenduidig overzicht van wetten waaraan niet wordt voldaan (of van situaties waarin niet aan de wetgeving wordt voldaan). De keuze wat al dan niet in een dergelijk overzicht moet worden opgenomen, zou ook arbitrair zijn.

Het niet volgens de wet handelen kan plaats vinden in een individueel geval, bijvoorbeeld door een fout of onjuiste inschatting van de inspecteur, of meer structureel als gevolg van een onjuist beleid of een onjuist proces. Dit onderscheid is ook niet altijd scherp te maken; zo kan de vormgeving van processen en werkinstructies de kans op – individuele – fouten in de hand werken of juist verkleinen. Het meer structureel niet volgens de wet handelen komt bijvoorbeeld voor als een proces onvoorzien zo is ingericht dat het in de praktijk toch niet geheel volgens de wet blijkt te zijn. Of als een geautomatiseerde afhandeling van een verzoek, door een complexe samenloop van wetten of door een procesverstoring, voor een bepaalde groep niet tot de juiste aanslag of beschikking leidt. Zodra dergelijke situaties naar voren komen, zullen onmiddellijk beheersmaatregelen worden getroffen om de strijdigheid zo snel en goed mogelijk weg te nemen. Procesfouten en -verstoringen, met mogelijke impact voor belastingplichtigen, worden door de Belastingdienst op de website gemeld.

Daarbij komt dat wetgeving niet altijd eenduidig is. Het kan voorkomen dat een door de Belastingdienst ingericht proces of interpretatie door de (hoogste) belastingrechter uiteindelijk toch als niet in overeenstemming met de wet wordt beoordeeld. Als dit voorkomt, dan wordt de uitvoeringspraktijk uiteraard zo snel mogelijk in overeenstemming met de jurisprudentie gebracht. Uitvoeringsaspecten kunnen dan nog wel tot beperkingen of dilemma's leiden. Ook dient de Belastingdienst daarbij te beoordelen hoe om te gaan met lopende en eerder afgehandelde gevallen. Een voorbeeld in dit verband is de box 3-jurisprudentie van de Hoge Raad. Daarbij oordeelde de Hoge Raad in juni 2024 dat de na het arrest van 2021 doorgevoerde en met uw Kamer afgestemde hersteloperatie niet voldeed, waardoor de Belastingdienst herstel op herstel moet doorvoeren.

¹² Kamerstukken II, 2020/21, 31 066, nr. 800. Deze brief bevat een lijst van voorbeelden uit de praktijk van overtredingen van wetten die zich hebben voorgedaan bij de Belastingdienst en Toeslagen.

¹³ Kamerstukken II, 2021/22, 31 066, nr. 962 (onderdeel D)

¹⁴ Kamerstukken II, 2022/23, 31066, nr. 1229

Ten slotte hoeft een afwijking van de wet niet altijd in het nadeel van de belastingplichtige te zijn. Zo kunnen burgers en bedrijven in specifieke gevallen juist in de knel komen als de wet- en regelgeving strikt wordt toegepast. Via het vorig jaar geïmplementeerde signalenproces komen (externe) signalen over dergelijke situaties beter en eerder naar boven en worden ze voortvarend opgepakt.

Ook komt het voor dat een werkwijze die juist vormgegeven is om het voor de burger zo praktisch en eenvoudig mogelijk te maken, tot onbedoelde spanningen met de bestaande wet- en regelgeving leidt. Dan zal steeds een keuze moeten worden gemaakt tussen aanpassing van de werkwijze of aanpassing van de regelgeving, waarbij deze keuze naar mijn mening nooit ten koste mag gaan van de rechtsbescherming.

b. Update uitfasering Cool:Gen

In 2025 wordt verder gewerkt aan de uitfasering van de verouderde ontwikkelingssoftware Cool:Gen, met name in de ketens Inkomensheffingen (IH), Vennootschapsbelasting (VPB) en Loonheffingen (LH). Het uitfaseren van Cool:Gen is en blijft noodzakelijk om de continuïteit van de ICT-systemen van de Belastingdienst voor de toekomst en daarmee de belastinginning te garanderen.¹⁵ De expertise van deze verouderde software wordt binnen en buiten de Belastingdienst steeds schaarser.

De uitfasering van Cool:Gen bestaat uit negen projecten. Daarvan lopen er zeven volgens planning en is de verwachting dat deze projecten in 2026 zijn afgerond. Zoals u bent geïnformeerd in de brief van 14 oktober 2024 is er bij één project binnen de keten IH, het Aanslagbelastingensysteem (ABS), sprake van vertraging. Deze vertraging wordt veroorzaakt door herstelwerkzaamheden voor box 3 naar aanleiding van de arresten van de Hoge Raad van 6 en 14 juni 2024. Op dit moment loopt er een onderzoek door het Adviescollege ICT-toetsing naar de uitfasering van Cool:Gen in de keten Inkomensheffingen. Naar verwachting worden de bevindingen uit dit onderzoek voor de zomer gepubliceerd. Ik zal uw Kamer het rapport van het Adviescollege - inclusief mijn reactie op dit rapport – doen toekomen.

Mijn ambtsvoorganger heeft op 14 oktober 2024 aan uw Kamer gemeld dat er mogelijk ook sprake van vertraging is bij één project in de keten LH. Dit betreft het project Heffing Loonbelasting en Premies (HLP), de kernapplicatie binnen de keten LH. Deze applicatie is inmiddels voor 30% vervangen. In het vierde kwartaal van 2024 heeft een herijking plaatsgevonden waaruit blijkt dat de deadline om Cool:Gen in de keten LH per 1 januari 2027 uit te faseren niet meer volledig haalbaar is. De vertraging is opgetreden door onder andere een gebrek aan actuele testomgevingen en verouderde testtooling. Er zijn beheersmaatregelen getroffen om de vertraging zo beperkt mogelijk te houden. De uiteindelijke vertraging is volgens de huidige projectplanning zes maanden en volgens deze planning zal de uitfasering van Cool:Gen voor 1 juli 2027 afgerond zijn.

De modernisering van andere grote projecten en processen in de keten LH is wel afgerond conform de planning. Wetgeving rakend aan deze specifieke processen kan daarom al eerder dan 1 juli 2027 worden gerealiseerd. Ook blijft het uiteraard mogelijk om jaarlijks (parameter-)aanpassingen te doen met een beperkte impact.

De overige zeven projecten met betrekking tot het uitfaseren van Cool:Gen liggen vooralsnog op planning. Dat betekent dat de Belastingdienst na afronding van deze projecten per 2026 deze medewerkers met kennis van Cool:Gen kan inzetten om de continuïteit te borgen. Het is van belang dat de modernisering van het ABS en HLP direct na 2026 wordt afgerond om continuïteitsrisico's te voorkomen.

c. Modernisering Omzetbelasting

De ICT-systemen van de omzetbelasting (OB) zijn verouderd en toe aan modernisering. Met de modernisering van deze systemen wordt de continuïteit voor de langere termijn geborgd en

¹⁵ Kamerstukken II, 2024/25, 31 066, nr. 1429

ontstaan er op termijn weer mogelijkheden voor het implementeren van nieuwe beleidswensen die structuurwijzigingen vergen binnen de OB.

Om de modernisering van de systemen voor de OB te kunnen realiseren, is de Belastingdienst een aanbestedingstraject gestart om in de markt een pakketoplossing aan te schaffen. Uw Kamer is hier via verschillende brieven over geïnformeerd.¹⁶ In oktober 2024 heeft, conform de planning, de voorlopige gunning van de pakketoplossing voor het OB-systeem plaatsgevonden. Tijdens de daaropvolgende bezwaarperiode is van een partij aan wie niet voorlopig is gegund een brief ontvangen, waarop na zorgvuldige juridische afweging door de Belastingdienst eind november 2024 een reactie is verstuurd. In de hierop volgende tweede bezwaarperiode heeft deze partij vanwege de gunningsbeslissing gekozen voor een juridische procedure.

De juridische procedure heeft een opschortende werking voor het verdere proces en daardoor gevolgen voor de planning van de modernisering van de systemen. Dat betekent dat ingrijpende wijzigingen in de omzetbelasting – bijvoorbeeld het invoeren van een extra btw-tarief – op zijn vroegst in 2027 mogelijk zijn. De rechtbank heeft op 4 maart jl. uitspraak gedaan en alle vorderingen van de eiser afgewezen. Dit betekent dat de definitieve gunningsbeslissing nu kan worden genomen en daarmee de gunningsfase wordt afgerond. Samen met de geselecteerde leverancier wordt de planning herzien waardoor er meer duidelijkheid ontstaat over de implementatiedatum. Zodra er meer duidelijkheid is over de planning informeer ik uw Kamer nader. Dit zal uiterlijk met de volgende stand-van-zakenbrief zijn.

d. Multikanaal Ontvangen

Op 6 september 2024 heeft het Adviescollege ICT-toetsing een adviesrapport uitgebracht over het project Multikanaal Ontvangen (MKO). Op 23 september 2024 heeft mijn ambtsvoorganger uw Kamer geïnformeerd over het project MKO en de ingezette acties van de Belastingdienst om opvolging te geven aan de aanbevelingen van het Adviescollege.¹⁷

Het project MKO

De Belastingdienst verwacht dat de komende jaren het aantal nationaal en internationaal te ontvangen berichten sterk zal toenemen. Met het project MKO wil de Belastingdienst daar op inspelen en zorgen dat modernisering niet te laat wordt ingezet. Op dit moment maakt de Belastingdienst in hoofdzaak gebruik van een tweetal systemen om berichten te ontvangen. Het gaat om het Message Handling System (MHS) en de Business 2 Business integration (B2Bi). Beide computersystemen zijn aan vervanging toe en vallen onder de moderniseringsoperatie die de Belastingdienst heeft ingezet. Met het project MKO realiseert de Belastingdienst een functionaliteit om het ICT-landschap wendbaarder en toekomstbestendiger te maken om – onder andere – de stijgende volumes aan te kunnen.

Aanbevelingen Adviescollege

In het adviesrapport van 6 september 2024 heeft het Adviescollege de volgende drie aanbevelingen gedaan:

1. kies vooralsnog voor de combinatie van het huidige systeem MHS en het nieuwe systeem (MKO);
2. verbeter de digitale dienstverlening;
3. blijf investeren in de huidige systemen.

De Belastingdienst heeft in de afgelopen maanden de eerste hoofdlijnen tot een herziene aanpak voor MKO uitgewerkt. Naast het feit dat de architectuurkeuzes voor MKO zijn herzien, richt het project MKO zich nu eerst – conform de aanbeveling van het Adviescollege – op de uitfasering van het computersysteem B2Bi.¹⁸ Een belangrijk knelpunt, het kunnen verwerken van grote bestanden door MKO, zal in het eerste kwartaal van 2025 worden opgelost. Hierdoor kan de migratie van grote berichten van B2Bi naar MKO meer vaart krijgen en kan B2Bi sneller worden uitgefaseerd. Tegelijkertijd is er geïnvesteerd in de kennis en capaciteit van het huidige systeem; MHS.¹⁹

¹⁶ Voor het laatst in Kamerstukken II, 2024/25, 31 066, nr. 1430

¹⁷ Kamerstukken II, 2024/25, 31 066, nr. 1426

¹⁸ B2Bi is een systeem waarmee de Belastingdienst grote bestanden (groter dan 100Mb) die het ontvangt kan verwerken. Dit is nu nog een extern pakket, MKO is de vervanger hiervan.

¹⁹ MHS wordt in principe gebruikt voor het verwerken van kleinere bestanden.

Hierdoor kan de Belastingdienst de komende jaren gebruik blijven maken van dit systeem. Uiteraard blijft het doel om op termijn ook dit systeem te migreren naar MKO.

In de aanbevelingen gaf het Adviescollege het advies te werken met een kortere tijdshorizon. De Belastingdienst volgt dit advies op door het oplossen van het eerder genoemde knelpunt – de mogelijkheid om grote bestanden te verwerken met MKO – waardoor B2Bi kan worden uitgefaseerd. Het uiteindelijke doel – de vervanging van B2Bi en MHS door MKO – blijft overeind. Daarom werkt de Belastingdienst nu een bijgestelde business case uit waarbij de realisatie en implementatie van onderdelen van MKO binnen een bepaald tijdsbestek kunnen worden afgerond. De Belastingdienst houdt daarbij rekening met urgenties vanuit de dienstverlening en nieuwe wetgeving. De bijgestelde business case zal in het eerste kwartaal van 2025 klaar zijn.

e. Programma Vernieuwing Motorrijtuigen Belasting (vMRB)

Als onderdeel van het programma Vernieuwing Motorrijtuigenbelasting (vMRB) heeft de Belastingdienst – in samenwerking met de Rijksdienst voor wegverkeer (RDW) - de afgelopen jaren een nieuw en modern ICT-systeem voor de MRB-keten ontwikkeld.

Het oude MRB ICT-systeem was verouderd en daarom was het complex om nieuwe wetgeving te implementeren. Mede op basis van een onderzoek door het Adviescollege ICT-toetsing uit 2022 is het programma herijkt.²⁰ In 2022 is de registratie van vrachtwagens succesvol naar het nieuwe landschap overgezet en vervolgens in 2023 die van motoren en autobussen.

In 2024 zijn alle personenvoertuigen overgezet. Deze groep betreft meer dan 9 miljoen kentekens met ruim 5,5 miljard data-elementen. Dit is de grootste datamigratie die de Belastingdienst tot nu toe heeft doorgevoerd.

Dankzij de snelle overgang is de Belastingdienst in staat geweest om nieuwe MRB-wetgeving, namelijk het belasten van elektrische voertuigen per 1 januari 2025, op tijd en in het nieuwe systeem in te voeren. De planning is om in 2025 de resterende complexe doelgroepen te migreren. Deze doelgroepen vallen veelal onder speciale regelgeving. Het oude ICT-systeem kan dan naar verwachting uiterlijk in 2026 worden uitgezet.

Onderzoek ADR naar de MRB-keten

Eind 2023 heeft de Belastingdienst aan het Audit Dienst Rijk (ADR) gevraagd om te onderzoeken of de nieuwe MRB-keten in control is voor één specifieke deelopdracht die bij de keten is belegd. De ADR heeft onderzoek gedaan naar de waarborgen voor een juiste, volledige en tijdige heffing en inning van de MRB en de volledige en tijdige afdracht van de daarin opgenomen provinciale opcenten aan de provincies. De bevindingen uit het auditrapport zal de Belastingdienst gebruiken voor verdere besluitvorming over de overzetting van de resterende doelgroepen van het oude naar het nieuwe MRB-systeem. De ADR heeft in maart 2024 het rapport opgeleverd, waarna de Belastingdienst het openbaar heeft gemaakt.²¹ De aanbevelingen uit het rapport worden – zoals aangegeven in het rapport – opgevolgd en zijn onderhanden.

In 2025 worden als onderdeel van een grootschalige steekproef bijna 4.000 aangiften extra gecontroleerd. Het doel hiervan is om te waarborgen dat de verwerking van een RDW-bericht juist en volledig heeft plaatsgevonden. De eerste conclusies worden in het najaar van 2025 verwacht. Daarnaast wordt na het afronden van de grootschalige migratie stapsgewijs de coulanceperiode teruggebracht naar de reguliere termijn. De termijn was opgerekt zodat burgers en bedrijven tijdens de migratie kunnen wennen aan het nieuwe betaalkenmerk zodat tijdige betalingen zijn geborgd. Om te borgen dat de werking van de nieuwe keten wordt gemonitord is er een exploitatietafel ingericht. Zo kan er snel kan worden bijgestuurd bij een eventuele verstoring.

²⁰ Adviescollege ICT-toetsing, BIT-advies Rationalisatie Auto Motorrijtuigenbelasting (MRB), <https://www.adviescollegeicttoetsing.nl/documenten/publicaties/2022/04/21/bit-advies-rationalisatie-auto-motorrijtuigenbelasting-mrb>

²¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/03/28/onderzoek-control-mrb-keten>

f. Programma Vernieuwing Gegevens

Mijn ambtsvoorganger heeft uw Kamer op 18 juni 2024 geïnformeerd over het Programma Vernieuwing Gegevens.²² Daarbij is aan uw Kamer toegezegd u te blijven informeren over het programma via de stand-van-zakenbrieven.

Doelstelling

Het Programma Vernieuwing Gegevens is in 2020 opgezet als een meerjarig programma met een innovatief en vernieuwend karakter. De doelstelling van het programma is om binnen de Belastingdienst meer grip te krijgen op gegevens. De Belastingdienst maakt voor toezicht, dienstverlening en opsporing gebruik van gegevens die afkomstig zijn uit honderden verschillende systemen binnen de Belastingdienst en van buiten de Belastingdienst. De bronsystemen van deze gegevens hebben elk een eigen systematiek en wijze van opslaan van gegevens. Dit maakt hergebruik van gegevens ingewikkeld.

Om deze diversiteit aan gegevens te kunnen gebruiken, worden gegevens op diverse plekken opgewerkt tot verwerkbare datasets. Dit kan leiden tot verkeerde interpretaties van gegevens, foutief gebruik van begrippen en onvoldoende zicht bij de ketens op het gebruik van gegevens. De Belastingdienst wil de bron van dit probleem aanpakken door met behulp van dashboards zichtbaar te maken wat er gebeurt in bedrijfsprocessen en daarop te sturen. Door analyse van deze data kunnen beleidsvragen in de toekomst beter worden beantwoord en kan de impact van nieuwe wetgeving nauwkeuriger worden bepaald.

Het is belangrijk dat gegevens op orde zijn voor de Belastingdienst omwille van de toepassing in de bedrijfsprocessen, maar ook voor het doorleveren aan overheidsorganisaties zoals het CBS of aan andere belastingdiensten. Grip op gegevens is van essentieel belang voor de uitvoering en verbetering van de primaire processen van de Belastingdienst, voor de dienstverlening en verantwoording aan burgers en bedrijven. Het veilig en juist omgaan met gegevens maakt onderdeel uit van de opdracht om de basis op orde te houden en krijgen. Het Programma Vernieuwing Gegevens geeft mede invulling aan deze noodzakelijke grip op gegevens.

Herijking

In januari 2024 is het programma gepauzeerd om toekomstige budgetoverschrijding te voorkomen en is er een onderzoek ingesteld naar de status van de projecten binnen het programma. Het onderzoeksteam heeft geconcludeerd dat een andere aanpak noodzakelijk was om het gewenste resultaat te bereiken. Daarom is in mei 2024 besloten tot een fundamentele herijking van het programma. Het programma maakt nu een doorstart onder de naam Vernieuwing Gegevens 2.0.

De fundamentele herijking heeft geleid tot een alternatieve oplossingsrichting, die in de komende maanden verder wordt afgestemd en uitgewerkt. Naar verwachting leidt dit tot een serie organisatorische maatregelen en ICT-aanpassingen. Daarbij wordt een voorstel gemaakt om deze maatregelen en aanpassingen te implementeren en op welke wijze de besturing vorm wordt gegeven. Via de stand-van-zakenbrieven zal ik uw Kamer informeren over het vervolg.

g. Algemene verordening Gegevensbescherming (AVG)

Sinds 2018 moet de Belastingdienst voldoen aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), die een zorgvuldige omgang met gegevens van burgers en bedrijven voorschrijft. Vanwege het grote aantal gegevens dat door de Belastingdienst wordt verwerkt is dit een belangrijke en complexe verplichting. In 2020/2021 werd vastgesteld dat de Belastingdienst niet volledig aan de AVG voldeed en er onvoldoende kennis over de AVG en privacy was binnen de organisatie.

De afgelopen jaren heeft de AVG binnen de Belastingdienst veel aandacht gekregen en zijn er belangrijke mijlpalen bereikt. Zo is er een vaktechnische structuur rondom de AVG opgezet en is de Belastingdienst versterkt met meerdere privacy professionals. De vaktechnische structuur van de AVG bestaat uit 70 medewerkers en er werken zo'n 20 datacoördinatoren bij de directies, die betrokken zijn bij privacymanagementvraagstukken. Het team dat de Chief Privacy Officer ondersteunt bestaat uit 7 mensen.

²² Kamerstukken II, 2023/24, 31 066, nr. 1412

Ook de bewustwording bij alle medewerkers over de AVG en privacy heeft veel aandacht gekregen. Zo zijn er inmiddels vier verplichte delen van de "Online Security Awareness Game". Ook geven de medewerkers binnen de vaktechnische structuur presentaties om zo bij te dragen aan de bewustwording over de zorgvuldige omgang met persoonsgegevens. Voor elke directie is er een datacoördinator aangesteld, die belast is met de coördinatie van privacyvraagstukken binnen hun directie en keten.

De AP heeft sinds 2024 een vijfjarig toezichtarrangement ingesteld om de verbeteracties van de Belastingdienst op AVG-compliance te volgen en te controleren en daar waar nodig van guidance te voorzien. De eerste periode zit erop en de Belastingdienst heeft drie brieven met aanbevelingen van de AP ontvangen. Deze aanbevelingen worden door de Belastingdienst omarmd en opgevolgd.²³

Daarnaast heeft er een actie plaatsgevonden op alle ruim 700 bedrijfsprocessen die door de Belastingdienst gebruikt worden. Deze zijn allereerst in kaart gebracht en vervolgens zijn deze in opzet langs de hoofdlijnen van de AVG getoetst. Deze actie heeft ons een eerste inzicht gegeven in tekortkomingen op belangrijke AVG-aspecten bij de opzet van de verschillende processen. Hierdoor is het duidelijk waar verdere acties nodig zijn.

Met deze inzichten kan de Belastingdienst door naar de volgende fase van dit traject: het verder mitigeren van de geconstateerde tekortkomingen, en het centraal registreren en monitoren van de verwerkingen en DPIA's (Data Protection Impact Assessments) waar dit nodig is. Tekortkomingen die gerelateerd zijn aan uitdagingen in relatie tot onze moderniseringsopgave moeten worden gewogen in de prioritering van ons portfolio.

In de vorige stand-van-zakenbrief van 7 februari 2024 heeft mijn ambtsvoorganger uw Kamer geïnformeerd over dit traject en toegezegd dat eind 2024 alle geconstateerde hoog risico tekortkomingen op AVG-gebied zouden zijn gemitigeerd.²⁴ Een tekortkoming wordt als hoogrisico benoemd indien deze bijvoorbeeld burgers direct raakt of direct betrekking heeft op de persoonsgegevens van burgers of wanneer er geen duidelijke grondslag of doelbinding was voor de verwerking.

Waar mogelijk zijn deze risico's direct gemitigeerd met structurele of tijdelijke maatregelen. Naar aanleiding hiervan is in december 2024 besloten dat er geen tekortkomingen waren van zodanige aard dat processen stilgelegd moesten worden. Uiteraard blijft de Belastingdienst zich onverminderd richten op het volledig wegwerken van de resterende tekortkomingen.

In 2025 zal de Belastingdienst de volgende stappen realiseren ter verdere verbetering van de privacy organisatie en de naleving van de AVG:

- De verdere inrichting en vaststelling van een sterke en centrale privacyorganisatie en daarbij horende governance. Hierbij worden de adviezen van de AP uiteraard meegenomen.
- Verder mitigeren van tekortkomingen, waaronder het vaststellen van DPIA's voor alle situaties waar dit verplicht is volgens de AVG.
- Implementeren van AP-adviezen op het gebied van datalekken en de privacy-organisatie.
- Starten met het vullen van het nieuwe centrale verwerkingenregister voor de hele Belastingdienst ter vervanging van decentraal opgestelde registervermeldingen.

Vanzelfsprekend zullen AVG in het bijzonder en privacy in het algemeen blijvende aandacht krijgen binnen de Belastingdienst, onder andere door middel van bewustwordingscampagnes, opleidingen en interne monitoring. Uw Kamer ontvangt voor de zomer een separate brief over de privacy-organisatie van de Belastingdienst.

²³ Kamerstukken II, 2024/25, 32 761, nr. 311

²⁴ Kamerstukken II, 2023/24, 31 066, nr. 1338

h. Toezichtarrangement Autoriteit Persoonsgegevens (AP)

De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) heeft een vijfjarig toezichtarrangement ingesteld om de acties van de Belastingdienst te kunnen volgen en te beoordelen, maar ook om het bieden van begeleiding bij het duurzaam verbeteren van de bescherming van persoonsgegevens.²⁵ Ten behoeve van dit toezichtarrangement heeft de AP werkbezoeken afgelegd aan en gesprekken gevoerd met de Belastingdienst en het ministerie van Financiën. Mede naar aanleiding hiervan heeft de AP een tweetal brieven met conclusies en aanbevelingen opgesteld zoals ik u in de Kamerbrief van 13 januari jl. heb toegelicht. Daarnaast heeft de Belastingdienst op 29 januari jl. een derde brief ontvangen van de AP ontvangen. Deze brieven vindt u in bijlage 3 en zijn in het kort als volgt:

I. Conclusies en aanbevelingen omtrent meldproces datalekken

Op 10 december jl. heeft de AP haar bevindingen met de Belastingdienst gedeeld over het meldproces Datalekken. Zij constateert dat de Belastingdienst zich de afgelopen jaren zichtbaar heeft ingespannen om dit proces te verbeteren en heeft vijf aanvullende aanbevelingen gedaan. De planning is dat deze aanbevelingen in mei 2025 zijn opgevolgd.

II. Conclusies en aanbevelingen omtrent staat van de privacy-organisatie

Op 23 december jl. heeft de AP haar bevindingen met de Belastingdienst gedeeld over de staat van de privacy-organisatie. De AP trekt de conclusie dat de Belastingdienst stappen voorwaarts heeft gezet, maar dat er desalniettemin noodzakelijke verbeteringen moeten worden doorgevoerd. De Belastingdienst heeft de activiteiten voor de opvolging van deze verbeteringen direct opgepakt. De planning is dat de voorgestelde verbeteringen van de AP dit najaar zijn doorgevoerd.

III. Conclusies en aanbevelingen met betrekking tot de ontheffing geheimhoudingsplicht in gevallen van vermoedelijke fiscale integriteitsschending

De derde brief betreft de ontheffing geheimhoudingsplicht in gevallen van vermoedelijke fiscale integriteitsschending (art. 67, lid 3 Algemene wet inzake rijksbelastingen). De AP komt op, basis van twee AVG-klachten en het normoverdragend gesprek van 1 februari 2024 met de Belastingdienst die daarop volgde, tot het oordeel dat artikel 67, derde lid van de Awr is geformuleerd als een vrijwel ongeclausuleerde uitzonderingsbepaling. De AP heeft de Belastingdienst verzocht te onderzoeken op welke wijze artikel 67, derde lid van de Awr kan worden aangepast. De Belastingdienst is bezig om te bekijken welk passend gevolg hieraan kan worden gegeven en betreft hierbij alle relevante stakeholders van het kerndepartement, waaronder de functionaris gegevensbescherming. Uw Kamer wordt over de bevindingen en vervolgstappen voor de zomer geïnformeerd.

Jaarplan 2025 AP

De AP heeft de Belastingdienst op 29 januari jl. geïnformeerd over het Jaarplan 2025 met daarin opgenomen de zeven uit te voeren projecten behorende bij het toezichtarrangement. Voor een korte toelichting per project verwijs ik u naar de inhoud van deze brief (bijlage 4).

Met behulp van de eerdergenoemde acties bij de paragraaf over de AVG heeft de Belastingdienst de beheersing verbeterd. Er ontstaat steeds meer zicht op controle op bedrijfsprocessen en er zijn meerdere privacy-professionals aangetrokken. Dat laatste onderschrijft ook de AP, zoals u heeft kunnen lezen in de brief van 13 januari 2025.²⁶ Graag benadruk ik dat de AVG-compliance en privacy-organisatie blijvende aandacht zullen vergen van de Belastingdienst, ook wanneer alle tekortkomingen gemitigeerd zijn. Zoals toegezegd ontvangt uw Kamer voor het zomerreces een separate brief over de privacy-organisatie van de Belastingdienst.

i. Informatiehuishouding

Het programma Informatie Op Orde (IOO) van de Belastingdienst levert een belangrijk bijdrage aan de strategische doelstelling om de basis van de Belastingdienst verder op orde te brengen. De

²⁵ Kamerstukken II, 2023/24, 31 066, nr. 300

²⁶ Kamerstukken II 2024/25, 32 761, nr. 311

planning is om dit eind 2026 op orde te hebben. Daartoe stuurt de Belastingdienst onder andere op de implementatie van de Wet open overheid (Woo) en de Archiefwet (AW). Dit wordt gedaan door onder andere de realisatie van een generiek platform voor document- en archiefbeheer (GDA) en een content service platform (CSP) voor de beleids- en ondersteunende processen (vervanging Digidoc).

Op 27 december 2023 is het rapport "Toetsing plannen van aanpak archiefwet" gepubliceerd.²⁷ Hierin wordt gesteld dat de Belastingdienst alle activiteiten in het vizier heeft om de implementatie van de archiefwet in 2026 te realiseren. Daarvoor is een meerjarenplan (IOO BD 2025-2026) opgesteld met een vijftal actielijnen. Dit meerjarenplan wordt in het eerste kwartaal van 2025 gepubliceerd, daarin is per actielijn de stand van zaken benoemd. In het afgelopen jaar zijn er onder andere stappen gezet met betrekking tot: het creëren van meer bewustzijn over informatiehuishouding bij medewerkers en leidinggevendenden; het oprichten van een afdeling Openbaarheid en het inrichten van een ondersteunend systeem voor de uniforme administratie van Woo-verzoeken. Een enquête onder medewerkers van de Belastingdienst wijst uit dat de bewustwording onder medewerkers goed is, maar dat het kennisniveau nog verder ontwikkeld kan worden.²⁸ De bewustwordingscampagne is daarop aangepast.

j. Wet politiegegevens (Wpg)

Persoonsgegevens die verwerkt worden in het kader van opsporingstaken vallen onder het regime van de Wet politiegegevens (Wpg). De bijzondere opsporingsdienst van het ministerie van Financiën, FIOD, verwerkt zijn gegevens sinds 2009 onder de Wpg Persoonsgegevens. Buitengewoon opsporingsambtenaren (BOA's) van de Belastingdienst verwerken in het kader van de uitvoering van hun opsporingstaak sinds 2019 gegevens onder het regime van de Wpg. Er zijn BOA's werkzaam bij de directies MKB, Particulieren en bij het Bureau Economische Handhaving (BEH). Dit bureau valt onder de directie GO. Zoals mijn ambtsvoorganger u heeft bericht, heeft de Auditdienst Rijk (ADR) als vervolg op de audits in 2023 hercontroles uitgevoerd bij MKB en Particulieren en bij het BEH.

BOA's bij Bureau Economische Handhaving (BEH)

Naar aanleiding van de eerste audit door de ADR is in 2023 een verbeterrapport opgesteld om aan de Wpg te voldoen. Verbetermaatregelen uit het verbeterrapport hebben met name betrekking op professionalisering van de processen en vormgeving van het kwaliteitshandboek. Deze verbetermaatregelen zijn eind 2024 afgerond. Voor het volledig voldoen aan de Wpg is een ICT-aanpassing nodig die in 2025 operationeel wordt.

BOA's binnen MKB en Particulieren

Ook voor MKB en Particulieren is in 2023 een verbeterrapport opgesteld om aan de Wpg te voldoen. In februari en maart 2024 heeft een herijking van het verbeterrapport plaatsgevonden, mede op basis van de uitkomsten van de hercontrole door de ADR. Vanaf dat moment is gewerkt aan de verbeterpunten uit dit rapport. De planning was om deze in 2024 af te ronden, met uitzondering van de hierboven genoemde ICT-aanpassing die ook nodig is voor BEH.

De uitwerking van de verbeterpunten is grotendeels gerealiseerd, enkele punten kunnen niet eerder dan in het eerste kwartaal van 2025 worden afgerond. Inmiddels is ook het kwaliteitshandboek Wpg en het control framework Wpg geïmplementeerd. Hiermee kan worden aangetoond dat aan de Wpg wordt voldaan. De interne audit bij MKB en Particulieren over 2024 is in het vierde kwartaal van 2024 uitgevoerd. De rapportage wordt in het tweede kwartaal van 2025 afgerond.

FIOD

In 2024 heeft de vierjaarlijkse privacy-audit over de jaren 2020-2023 door de ADR plaatsgevonden. De uitkomsten van de audit en conclusie door de ADR zullen naar verwachting in mei 2025 bekend worden.

²⁷ Toetsing Plannen van aanpak Archiefwet, <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2023/11/29/toetsing-plannen-van-aanpak-archiefwet>

²⁸ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/11/29/informatiehuishouding-op-orde-medewerkersonderzoek-belastingdienst-0-meting>

k. Opheffen vernietigingsstop fysiek archief

In 2020 is geconstateerd dat een foutieve vernietiging heeft plaatsgevonden van dossiers van de FIOD en de toenmalige directie Toeslagen. Om herhaling te voorkomen is daarop een Belastingdienst-brede vernietigingsstop van het fysieke archief ingevoerd. In antwoord op schriftelijke vragen van het lid Omtzigt hierover is deze vernietigingsstop bevestigd en is toegezegd om met uw Kamer in gesprek te gaan voordat de vernietigingsstop wordt opgeheven.

In 2023 heeft de Belastingdienst de ADR verzocht een follow-uponderzoek hiernaar uit te voeren. De ADR heeft onderzocht in hoeverre de aanbevelingen uit het ADR-onderzoek Archiefbeheer Belastingdienst (2021)²⁹ en het onderzoek van de Inspectie Overheidsinformatie & Erfgoed naar de informatiehuishouding van Toeslagen (2021)³⁰ zijn opgevolgd bij de fysieke archivering. Het rapport is in november 2023 opgeleverd. Op basis van dit rapport heeft de Belastingdienst de conclusie getrokken dat, met inachtneming van de aandachtspunten, de vernietigingsstop opgeheven kan worden. De opheffing van de vernietigingsstop geldt alleen voor de archieven van de Belastingdienst, en niet voor de archieven van de Dienst Toeslagen.

In de stand-van-zakenbrief van 7 februari 2024 is vermeld dat besluitvorming voor het opheffen van de vernietigingsstop in voorbereiding was³¹. Op 17 maart 2024 heeft de toenmalige staatssecretaris Fiscaliteit en Belastingdienst besloten om de vernietigingsstop op te heffen en het vernietigingsproces gefaseerd op te starten. De voornaamste reden hiervoor is dat de Belastingdienst zo beter kan voldoen aan de Archiefwet 1995. In eerste instantie zullen archieven waarvan al geruime tijd de (verplichte) vernietigingstermijn verstreken is, vernietigd worden. Belangrijke voorwaarde is dat deze archieven geen onderdeel zijn van een parlementaire enquête, een hotspot (intensieve of opvallende interactie tussen overheid en burgers of burgers onderling) of enig ander (rechterlijk) onderzoek. Deze archieven komen niet in aanmerking voor het vernietigingsproces.

l. Programma fiscale meldingen en informatiestromen

In de stand-van-zakenbrief van 7 februari 2024 heeft mijn ambtsvoorganger u geïnformeerd over het Programma Fiscale Meldingen en Informatiestromen (PFMI).³² Na het stilzetten van de Fraude Signaal Voorziening is dit programma ontwikkeld om het meldingenproces opnieuw op te starten. Het meldingenproces ziet op signalen die niet rechtstreeks binnenkomen bij één van de uitvoeringsdirecties van de Belastingdienst. Deze signalen kunnen van belang zijn voor het toezicht op een juiste naleving van de fiscale verplichtingen.

Het meldingenproces is inmiddels AVG-proof ontworpen en klaar om in- en externe meldingen te ontvangen, te toetsen en te laten behandelen met inachtneming van de benodigde waarborgen conform de eisen van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), Baseline Informatiebeveiliging (BIO) en de Archiefwet. De door de AP gegeven adviezen zijn meegenomen in het ontwerp van het meldingenproces.

Er lopen met alle leverende partijen gesprekken over de herstart van de aanlevering van signalen, waaronder de FIOD, het OM, de Politie en Informatie Knooppunt Zorgfraude (IKZ).

Er is nu een tijdelijke handmatige voorziening. Voor de verwerking van de verwachte volumes is een passende duurzame ICT-ondersteuning noodzakelijk. Streefdatum voor het gereed hebben van deze ICT-voorziening is in het derde kwartaal van 2025. Meldingen die niet relevant blijken te zijn, worden gearchiveerd conform de selectielijst van de Belastingdienst uit de Archiefwet 1995.

²⁹ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/rijksoverheid/documenten/rapporten/2021/06/17/onderzoek-archiefbeheer-belastingdienst>

³⁰ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2023/11/16/onderzoek-follow-up-archiefbeheer-belastingdienst>

³¹ Kamerstukken II, 2023/24, 31 066, nr. 1338

³² Kamerstukken II, 2023/24, 31 066, nr. 1388

m. Rapport Adviescommissie Analytics

De Adviescommissie Analytics adviseert het ministerie van Financiën, de Belastingdienst, de Douane en Dienst Toeslagen over het ethisch verantwoord omgaan met data voor analytics. Op 7 november 2024 heeft deze commissie de Corporate Dienst Datafundamenten en Analytics (DF&A) geadviseerd over de gehanteerde methode voor bias- & fairnesstoetsing (bijlage 5 & 6). Het doel van bias- en fairnesstoetsing is om te waarborgen dat bij de inzet van algoritmes geen discriminatie plaatsvindt. De Adviescommissie stelt dat DF&A systematisch te werk gaat, maar dat er moet worden geïnvesteerd in een governance waarin alle partners binnen de keten een verantwoordelijkheid hebben. De Chief Information Officers (CIO) en Chief Data Officers (CDO) hebben een leidende rol bij het in samenwerking met de betrokken directies vormgeven van deze governance.

Mede vanuit het advies is een organisatiebrede samenwerking opgestart op het thema van bias & fairness. Het CDO-office van de Belastingdienst pakt als onderdeel hiervan een trekkende rol bij het opstellen van een gezamenlijk kaderstelling voor een uniforme omgang met bias & fairness. Hierbij vindt waar mogelijk kennisuitwisseling plaats met Dienst Toeslagen.

Deze kaderstelling wordt onderdeel van het bredere "Waarborgenkader Gegevensverwerking" dat het CDO-office ontwikkelt. Dit brede kader voor de verwerking van gegevens met behulp van kunstmatige intelligentie, algoritmen en/of andere selectie methodieken wordt integraal geldig voor de gehele Belastingdienst. Binnen dit kader wordt dus expliciet aandacht besteed aan bias- & fairnesstoetsing.

n. Niet-fiscale taken: transitie BEH en BTWwft

In de stand-van-zakenbrief van 7 februari 2024 bent u geïnformeerd over het besluit om een aantal niet-fiscale taken buiten de Belastingdienst te organiseren.³³ Dit betekent dat de bureaus Economische Handhaving (BEH) en Toezicht Wet ter voorkoming van witwassen en financiering terrorisme (BTWwft) in de nabije toekomst buiten de Belastingdienst worden geplaatst. Deze bureaus voeren louter niet-fiscale taken uit. Niet-fiscale taken passen niet bij de kerntaak van de Belastingdienst. Daarom is voor beide bureaus een transitietraject gestart.

BEH is onder andere belast met bestuursrechtelijke handhaving van inschrijvingen in het UBO-register. Hierin worden uiteindelijk belanghebbenden, oftewel Ultimate Beneficial Owners (UBO), van Nederlandse organisaties bijgehouden met als doel bij te dragen aan het voorkomen en bestrijden van fraude en het witwassen van geld. BTWwft houdt onder meer bestuursrechtelijk toezicht op naleving van de Wwft door specifieke doelgroepen (o.a. makelaars en handelaars). Voor deze niet-fiscale taken zijn geen geschikte bestaande uitvoeringsorganisaties gevonden om de taken aan over te dragen. Vanuit het maatschappelijk belang dat deze taken goed blijven worden uitgevoerd, wordt daarom een nieuw dienstonderdeel binnen het ministerie van Financiën opgericht. Voor het nieuwe dienstonderdeel zal een passende kerntaak worden gedefinieerd die past bij de missie van Financiën om samen te werken aan een financieel gezond Nederland.

Met de transitie van de niet-fiscale taken van BEH en BTWwft wordt een betekenisvolle stap gezet in het terugdringen van de in totaal circa 300 niet-fiscale taken van de Belastingdienst, omdat dit de grootste niet-fiscale taken zijn. Ik ben daarom blij dat de streefdatum voor de transitie is vastgelegd op 1 januari 2026. Een kwartiermaker is aangesteld voor de oprichting van het nieuwe dienstonderdeel binnen het ministerie van Financiën. Daarnaast is ook een kwartiermaker aan de kant van de Belastingdienst aangesteld die de voorbereidingen treft om BEH en BTWwft te laten opgaan in het nieuwe organisatieonderdeel bij het Ministerie van Financiën. Zodra de kwartiermaker binnen het ministerie van Financiën het dienstonderdeel heeft opgericht en dus meer bekend is over de rechtsvorm en de kerntaak van het nieuwe dienstonderdeel, wordt uw Kamer daar nader over geïnformeerd.

³³ Kamerstukken II, 2023/24, 31 066, nr. 1338

o. Vereenvoudiging besturing en inrichting hoofdstructuur

In de Aanbiedingsbrief jaarrapportage Belastingdienst 2022 van 24 mei 2023³⁴ en de vorige stand-van-zakenbrieven³⁵ heeft mijn ambtsvoorganger aangegeven dat de Belastingdienst onderzoekt hoe de huidige besturing en inrichting van de hoofdstructuur verbeterd kunnen worden. Hiervoor heeft de Belastingdienst het Programma Besturing Belastingdienst opgezet. De doelstelling is om de besturing te vereenvoudigen en zo te zorgen voor betere samenwerking en meer slagkracht van de verschillende onderdelen van de Belastingdienst.

De beoogde nieuwe hoofdstructuur en besturing van de Belastingdienst zijn vanaf 1 januari 2024 getoetst in een tijdelijke werkorganisatie (TWO). Evaluatie van de TWO laat zien dat de nieuwe opzet leidt tot verbeteringen in de besturing. Op basis van de ervaringen in de TWO is een definitief voorstel voor een aangepaste hoofdstructuur opgesteld, dat voor advies aan de medezeggenschap en vakbonden is voorgelegd. Inmiddels is het organisatiebesluit gereed en zijn de wijzigingen definitief geïmplementeerd.

³⁴ Kamerstukken II, 2022/23, 31 066, nr. 1230

³⁵ Kamerstukken II, 2022/23, 31 066, nr. 1276 en Kamerstukken II, 2023/24, 31 066, nr. 1338

III. Continu verbeteren dienstverlening, toezicht opsporing

a. Voortgang implementatie invorderingsstrategie

Toezeggingen implementatie Invorderingsstrategie

Aan uw Kamer is de ambitie uitgesproken dat op uiterlijk op 1 januari 2025 vijf verbetermaatregelen uit de invorderingsstrategie zijn geïmplementeerd.³⁶ De volgende vier maatregelen zijn in uitvoering:

- De kwijtscheldingsmogelijkheid voor naheffingsaanslagen Motorrijtuigenbelasting;
- Het versturen van de kosteloze betalingsherinnering ook als er voor een andere openstaande vordering al een aanmaning is verstuurd;
- Aanpassen van de betalingsherinnering en de aanmaningsbrief;
- Vrijstelling voor particulieren van het niet-bovenmatige deel van een pensioenvoorziening.

Voor de inwerkingtreding van de maatregel aanvullende betalingsregeling bij (overwaarde) illiquide vermogen, blijkt bij nadere analyse een wijziging in de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 nodig te zijn. Met de wetgever wordt besproken op welk moment de wijziging kan worden opgenomen in de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990. De planning is om dit medio 2025 geregeld te hebben.

Daarnaast is uw Kamer geïnformeerd over vijf andere verbetermaatregelen waarmee de Belastingdienst een extra impuls geeft aan de uitgangspunten die zijn genoemd in de invorderingsstrategie van de Belastingdienst.³⁷ Eerst wordt de impact op de uitvoering budgettair inzichtelijk gemaakt, waarna besluitvorming kan plaatsvinden. Of de verbetermaatregelen volledig in 2025 kunnen worden gerealiseerd, is sterk afhankelijk van de beschikbare capaciteit, ruimte en de prioritering in het ICT-portfolio. In de volgende paragraaf staat meer informatie opgenomen over het capaciteitstekort in de keten Inning en Betalingsverkeer.

Hieronder staat de meest recente stand van zaken opgenomen van de vijf maatregelen:

- *De introductie van een standaard betalingsregeling.* Deze maatregel biedt de mogelijkheid om de volledige belastingschuld gespreid te betalen, laagdrempelig met lichte voorwaarden. Daarbij wordt ook onder andere onderzocht of nieuwe belastingschulden op verzoek kunnen worden toegevoegd aan de betalingsregeling. Voor deze maatregel wordt op dit moment de impact op de ICT in beeld gebracht;
- *De Belastingdienst en Dienst Toeslagen werken aan de vormgeving van een betaalpauze,* waarmee de invordering van belasting- en toeslagschulden tijdelijk wordt opgeschort. Voor deze maatregel wordt ook de impact op de ICT in beeld gebracht;
- *Schorsende werking bij bezwaar en beroep bij geschillen over uitstel van betaling en kwijtschelding.* Deze verbetermaatregel hangt onlosmakelijk samen met het in te richten proces, ondersteunend aan de wijziging van de rechtsbescherming per 1 januari 2027;
- *Twee maatregelen die zien op de verbetering van het kwijtscheldingsproces.* Deze verbetermaatregelen worden de komende maanden geanalyseerd op impact. Het betreft het inkaderen van het beleid "geen verdere invorderingsmaatregelen" en "de toerekenbaarheidstoets".

b. Maatregelen capaciteitstekort invordering- en bezwaarproces

In de Voortgangsbrief moties en toezeggingen Belastingdienst van oktober 2024 is uw Kamer geïnformeerd over het capaciteitstekort als gevolg van de toename van de werkzaamheden bij de inning van belasting- en toeslagschulden door de Belastingdienst.³⁸ Om een betere balans aan te brengen tussen het werkaanbod en de capaciteit zijn de afgelopen periode verschillende maatregelen genomen.

Allereerst is als een eenmalige maatregel de versnelde afhandeling van bezwaarschriften over kosten en/of rente doorgevoerd. Deze bezwaren worden generiek gehonoreerd, in het voordeel van de burger, zonder een inhoudelijke beoordeling. Dit betekent dat invorderingskosten in deze gevallen worden teruggedraaid en eventuele proceskosten worden vergoed. De oorspronkelijke vordering blijft bestaan en wordt geïnd. Inmiddels heeft de Belastingdienst ruim 17.000

³⁶ Kamerstukken II, 2024/25, 31 066, nr. 1433

³⁷ Kamerstukken II, 2024/25, 31 066, nr. 1433

³⁸ Kamerstukken II, 2024/25, 31 066, nr. 1432

bezwaarschriften behandeld. Tijdens behandeling van de bezwaarschriften werd duidelijk dat burgers/bedrijven meerdere bezwaren in een brief hebben verwerkt waardoor de oorspronkelijk geschatte 11.500 naar boven is bijgesteld. Inmiddels hebben ruim 8.500 burgers/bedrijven een brief van de Belastingdienst mogen ontvangen.

Naast deze eenmalige maatregel zijn de afgelopen periode diverse stappen genomen die bijdragen aan efficiëntere processen.

- Zo worden ontvangstbevestigingen bij bezwaarschriften voortaan automatisch verzonden in plaats van handmatig.
- Door een andere manier van werken bij het uitstel van het betalen van belastingen worden in het vervolg onnodige administratieve beroepen voorkomen.
- De internetpagina van de Belastingdienst is aangepast, waarbij het handelingsperspectief voor het doen van bezwaar is verduidelijkt, met als doel het aantal ongegronde bezwaren te beperken.
- Tot slot is een taskforce van externe medewerkers opgericht die helpt bij de behandeling en begeleiding bij de coronabetalingsregeling van met name kleinere bedrijven. Zo kan de Belastingdienst ondernemers weer helpen bij hun actuele fiscale zaken. Onder de update van de coronabetalingsregelingen (hoofdstuk III, paragraaf I) is hier meer informatie over opgenomen.

In 2025 wordt verder voortgebouwd op bovengenoemde maatregelen. De focus ligt op het beheersbaar maken van de voorraden, het herstel van toezicht en het vergroten van de slagingskans van de inning.

c. Motie van Dijk over onderzoek naar meerwaarde inrichten team monitoring hoger beroep

Uw Kamer heeft in april 2024 de motie Inge van Dijk (CDA) aangenomen. Hierin verzoekt u het kabinet te onderzoeken of het inrichten van een team, vergelijkbaar aan het Team Monitoring hoger beroep bij de Dienst Toeslagen, ook bij de Belastingdienst meerwaarde kan bieden bij het kritischer beoordelen wanneer de inspecteur hoger beroep instelt.³⁹ Ook verzoekt de motie te onderzoeken wat ervoor nodig is een dergelijk team in te richten.

Uit de ambtelijke verkenning die verricht is ter uitvoering van de motie blijkt dat er in belastingzaken al meerdere waarborgen zijn om onnodig doorprocederen door de inspecteur te voorkomen. De beschikbare informatie geeft geen aanleiding om te veronderstellen dat er sprake is van onnodig doorprocederen. Mede gelet op een eerste inschatting van de benodigde capaciteit en de bestaande waarborgen, inclusief de vaktechnische infrastructuur en het bestaande Team Cassatie bij de Belastingdienst, zie ik daarom op dit moment niet de meerwaarde van een Team monitoring Hoger Beroep bij de Belastingdienst. Hieronder licht ik dit per onderdeel toe.

Team cassatie

In tegenstelling tot toeslagzaken is in belastingzaken na het hoger beroep ook nog de mogelijkheid tot cassatie bij de Hoge Raad. Voor een juiste vergelijking meen ik dat het hoger beroep in toeslagzaken daarom afgezet moet worden tegen zowel het hoger beroep in belastingzaken als het beroep in cassatie in belastingzaken.

Voor het instellen van beroep in cassatie in belastingzaken bestaat bij de Belastingdienst een apart team, namelijk Team Cassatie. Net als Team Monitoring hoger beroep is Team Cassatie onderdeel van het ministerie van Financiën. Beide teams hanteren als werkwijze dat de inspecteur respectievelijk de procesvertegenwoordigers van de Dienst Toeslagen in voorkomende gevallen een voorstel doen om een zaak wel of niet aan de Hoge Raad of aan de Afdeling van de Raad van State voor te leggen. Dit voorstel wordt vervolgens onafhankelijk getoetst, zowel aan het recht als aan bijzondere omstandigheden, zoals de specifieke situatie van de belanghebbende. Bij het beroep in cassatie in belastingzaken stemt de inrichting dus al in wezen overeen met hetgeen de motie Inge van Dijk beoogt.

³⁹ Kamerstukken II 2023/24, 31 066, nr. 1371

Overige waarborgen

Ook voor het instellen van hoger beroep in belastingzaken bestaan waarborgen. Op grond van paragraaf 3 van het Besluit Beroep in Belastingzaken (BBIB) is de inspecteur namelijk verplicht zijn voornemen om hoger beroep in te stellen af te stemmen met de betrokken vaktechnisch coördinatoren. Paragraaf 4 van het BBIB schrijft verder voor dat als de belanghebbende hoger beroep instelt, de inspecteur nagaat of niet alsnog aan de grieven van de belanghebbende tegemoet gekomen kan worden. Daarmee is mijns inziens geborgd dat bij het instellen van hoger beroep of van beroep in cassatie in belastingzaken een kritische beoordeling plaatsvindt.

Feitelijk wordt de inspecteur in circa 70% van de (inhoudelijke) uitspraken in hoger beroep in het gelijk gesteld en in cassatie is dat zelfs 80%. Deze kwantitatieve informatie geeft geen aanleiding om te veronderstellen dat de bestaande waarborgen niet functioneren of dat de Belastingdienst onnodig doorprocedeert. Daar komt bij dat het in de meeste gevallen de belanghebbende is die hoger beroep of beroep in cassatie instelt. Een (nog) terughoudender opstelling van de Belastingdienst zal zich naar verwachting daarom niet vertalen in een significante daling van het aantal belastingzaken in hoger beroep of in cassatie.

Benodigde capaciteit

In reguliere toeslagzaken zijn op dit moment in totaal circa 60 hoger beroepen aanhangig. In belastingzaken is alleen al in 2023 578 keer beroep in cassatie ingesteld en zijn in hoger beroep bijna 2.600 belastingzaken afgehandeld. In 2024 bedraagt het aantal afgehandelde belastingzaken in hoger beroep tot en met september 2024 al meer dan 3.400. Daarbij betreffen belastingzaken onderling zeer verschillende middelen, die voor een kritische (her)beoordeling elk specifieke vakkennis vragen. Gebaseerd op de bemensing van het Team Monitoring hoger beroep bij de Dienst Toeslagen zou voor het inrichten van een vergelijkbaar team bij de Belastingdienst ten minste 100 fte nodig zijn. Dit beslag op de capaciteit is niet in balans met de te verwachten meerwaarde. Op basis van bovenstaande zal ik daarom op dit moment geen voorbereidingen treffen om een Team Monitoring hoger beroep bij de Belastingdienst in te stellen. De motie Inge van Dijk beschouw ik hiermee als afgedaan.

Vervolg

Het onderzoek in het kader van de motie Inge van Dijk heeft wel aan het licht gebracht dat de Belastingdienst geen of weinig kwalitatieve informatie heeft over de afwegingen van de inspecteur om al dan niet in hoger beroep te gaan. Het is wel belangrijk dat deze informatie intern beschikbaar komt. Het vastleggen van (meer) informatie over procedures wordt opgepakt als onderdeel van het programma Klant- en Zaakbehandeling. Dit programma bevindt zich nog in de ontwerpfase. Zodra daarover meer bekend is, zal ik u informeren in een volgende stand-van-zakenbrief. Mocht in de toekomst beschikbare informatie hier aanleiding voor geven, dan zal ik het aanbrengen van meer waarborgen tegen onnodig doorprocederen heroverwegen, waaronder ook het instellen van een team monitoring hoger beroep.

d. Rapport onafhankelijke onderzoekscommissie rulings met een internationaal karakter 2022-2023

Door de onafhankelijke onderzoekscommissie rulings met een internationaal karakter is in het jaar 2023 een kwalitatief onderzoek gestart naar de door de Belastingdienst in de jaren 2021 en 2022 afgegeven rulings met een internationaal karakter. Het algemene beeld dat de rullingcommissie van de rullingpraktijk heeft, is positief. Dit beeld heeft de rullingcommissie de afgelopen jaren verkregen en is in het onderzoek over de jaren 2021 en 2022 bevestigd. De onderzoekscommissie is verder van mening dat de onderzochte anonieme samenvattingen een adequate weergave bevatten van het soort afspraak en – in globale zin – van de inhoud van de afspraak. Door de publicatie van vragen-en-antwoorden en van beeldbepalende standpunten, in combinatie met de publicatie van de samenvattingen, wordt de transparantie rond het rullingbeleid in belangrijke mate vergroot.

Daarnaast maakt de Belastingdienst jaarlijks een verslag van de ontwikkeling van de Nederlandse rullingpraktijk met een internationaal karakter. Dit verslag is uw Kamer toegestuurd als bijlage bij de Jaarrapportage Belastingdienst.⁴⁰

Het definitieve rapport van de onafhankelijke onderzoekscommissie is als bijlage 7 toegevoegd.

Het onderzoek van de onafhankelijke onderzoekscommissie heeft tot doel de Kamer meer inzicht te geven in de rechtmatigheid van en meer openheid te betrachten over de afgegeven rulings. Vanaf het eerste onderzoek over in het jaar 2017 afgegeven rulings heeft de onderzoekscommissie geconcludeerd dat binnen de kaders van het uitgevoerde onderzoek geen aanwijzingen zijn gevonden dat de Nederlandse grondslag (bewust) te laag is vastgesteld (in strijd met de wet, het beleid of de jurisprudentie) en dat de onderzochte rulings op de juiste (procedurele) manier zijn afgehandeld en de juiste toetsen zijn aangelegd. De onderzoekscommissie constateert daarnaast (eveneens voor alle zes onderzochte jaren) dat zowel het behandelteam Internationale Fiscale Zekerheid (IFZ, voorheen APA/ATR-team) als de andere betrokken onderdelen van de Belastingdienst bij het verstrekken van rulings zorgvuldig en consciëntieus hun werk doen.

In de brief van mijn ambtsvoorganger van 30 maart 2017 is aangegeven dat (na twee jaren) een evaluatie zal plaatsvinden van het onderzoek van de onderzoekscommissie.⁴¹ Met ingang van 2019 is de rullingpraktijk aangepast. In het kader van transparantie wordt met ingang van 1 juli 2019 van zowel toegewezen als afgewezen en ingetrokken verzoeken om vooroverleg met een internationaal karakter een geanonimiseerde samenvatting gepubliceerd. Het door de onderzoekscommissie te verrichten onderzoek vergt een aanzienlijke hoeveelheid tijd en capaciteit van niet alleen de leden van de onderzoekscommissie, maar ook van het College IFZ en van de Belastingdienst. Ik heb daarom besloten om het onderzoek naar de toekomst toe eens in de drie jaar plaats te laten vinden door de onafhankelijke onderzoekscommissie middels een aselechte steekproef van circa 30 rulings. Het volgende onderzoek zal de jaren 2023 – 2025 betreffen.

e. Tax Administration 3.0

Op 11 december 2024 heeft uw Kamer de Meerjarenstrategie Belastingdienst 2025-2030 ontvangen. De Belastingdienst anticipeert op de toekomst en heeft in de Meerjarenstrategie het 'wenkend perspectief 2035+' opgenomen dat zich richt op de langere termijn en dat een toekomstbeeld schetst.

De Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) werkt aan de visie 'Tax Administration 3.0: the digital transformation of tax administrations.'. Deze visie beschrijft stapsgewijs hoe belastingheffing eruit kan zien in een vergaande gedigitaliseerde samenleving en economie. De kern van deze visie is om belastingheffing te integreren in de natuurlijke omgeving van belastingplichtigen. Belastingbetaling gaat dan vanzelf in real-time en belastingplichtigen hoeven geen tot slechts minimale actieve handelingen te verrichten.

Tegelijkertijd levert deze visie ook vraagstukken op over de relatie van de overheid tot belastingplichtigen en de vormgeving van wetgeving. Bijvoorbeeld hoe belastingheffing direct kan plaatsvinden op het moment van een transactie in het economisch verkeer. Voor deze manier van heffing is het belangrijk dat regelgeving helder genoeg is om zonder menselijke interpretatie direct door computersystemen toegepast te worden.

De Belastingdienst verkent momenteel, via een aantal experimenten, hoe een dergelijke digitale transformatie van belastingheffing in Nederland eruit kan zien en welke vraagstukken daarbij spelen. Een voorbeeld hiervan is e-Invoicing, waarbij de relevante fiscale gegevens op digitale facturen op een snelle en privacy-vriendelijke manier kunnen worden uitgewisseld tussen bedrijven en de Belastingdienst. Een ander voorbeeld is de 'tax-splitter', daarmee kan direct bij de transactie belasting worden geheven en geïnd. Daarmee wordt het mogelijk om bij een transactie de btw direct naar de rekening van de Belastingdienst te sturen, terwijl de prijs van het product of die

⁴⁰ Kamerstukken II, 2023/24, 31 066, nr. 1387

⁴¹ Kamerstukken II, 2016/17, 34 552, nr. 79

dienst naar de rekening van de verkoper gaat. Dit resulteert in een verlaging van de administratieve lastendruk voor bedrijven.

Door het uitvoeren van dit soort experimenten wordt duidelijk wat de technische, financiële en capacitaire randvoorwaarden zijn om op termijn een digitale transformatie van belastingheffing te implementeren in Nederland.

De planning is dat een visie Tax Administration 3.0 die op hoofdlijnen richting geeft voor de Nederlandse situatie gereed is in het tweede kwartaal van 2025. Daarover wordt uw Kamer geïnformeerd in een volgende stand-van-zakenbrief.

f. Rekentool heffingskortingen

Op 5 juni 2024 heeft mijn ambtsvoorganger de Eerste Kamer geïnformeerd dat er een verkenning werd gedaan naar de optie tot het plaatsen van een tabel of eenvoudige rekentool voor het berekenen van de hoogte van de heffingskortingen op de website van de Belastingdienst. Hij heeft daarbij toegezegd u hierover te informeren. De verkenning is voltooid. Hieruit is voortgekomen dat het mogelijk is om een rekentool op de website te maken. De planning is om de rekentool in het tweede kwartaal van dit jaar op de website van de Belastingdienst te hebben staan.

g. EU btw e-Commerce

In mijn Kamerbrief van 17 december 2024 heb ik uw Kamer geïnformeerd over het hervatten van het opleggen van betaalverzuimboetes per 1 januari 2025 aan ondernemers die deelnemen aan de regeling EU btw e-Commerce. Daarbij heb ik toegezegd u voor het commissiedebat Belastingdienst te informeren over de stand van zaken met betrekking tot de regeling EU btw e-Commerce. De regeling EU btw e-Commerce is een richtlijn van de Europese Unie (EU) om internationale verkopen op afstand binnen de Europese Unie (EU) te harmoniseren.

In de stand-van-zakenbrief van 7 februari 2024 is aangegeven dat voor het programma EU btw e-Commerce een tijdelijke voorziening in werking is, het zogenoemde Noodspoor. In deze brief bent u geïnformeerd dat de beheerste livegang (per juni 2024) van het Noodspoor naar het Hoofdspoor - een structurele voorziening die meer (geautomatiseerde) ondersteuning biedt - werd uitgesteld.⁴² Op basis van geconstateerde belemmeringen tijdens test- en migratiewerkzaamheden is destijds besloten om niet over te stappen op het Hoofdspoor, maar om de dienstverlening langer te verzorgen via het Noodspoor.⁴³

Daarbij is aangegeven dat de Belastingdienst een zorgvuldige en grondige probleem- en impactanalyse zal opstellen over hoe en wanneer de overgang naar het Hoofdspoor kan plaatsvinden. De verwachting was destijds dat dit zo vroeg mogelijk in 2025 zal zijn, na de implementatie van de Europese kleineondernemersregeling (EU KOR2025). Uit de uitgevoerde probleem- en impactanalyse blijkt dat er meer tijd nodig is voor het oplossen van de geconstateerde belemmeringen. Om tot een realistische planning te komen, is de inzet van ICT-experts nodig die nu niet beschikbaar zijn omdat ze - tot en met het tweede kwartaal van 2025 - werken aan de implementatie van de EU KOR2025.

In het derde kwartaal van 2025 wordt met behulp van deze ICT-experts een realistische planning opgesteld voor het implementeren van het Hoofdspoor en de werkzaamheden hiervoor worden vanaf Q4 2025 hervat. Belangrijk om hierbij te vermelden is dat de latere overgang naar het Hoofdspoor voor bedrijven geen gevolgen heeft. Het Noodspoor loopt in de pas met wet- en regelgeving uit Europa.

EU KOR2025

De implementatie van de EU KOR2025 verloopt volgens planning. Per 1 oktober 2024 is de eerste mijlpaal van de KOR2025 succesvol afgerond en inmiddels is het nationale deel van de KOR2025 geïmplementeerd. In de eerste twee maanden hebben 22.000 ondernemers hiervan gebruik gemaakt. Per januari 2025 is het voor Europese ondernemers mogelijk om zich aan te melden. De

⁴² Kamerstukken II, 2023/24, 31 066, nr. 1338

⁴³ Kamerstukken II, 2023/24, 31 066, nr. 1412

eerste aanmeldingen zijn ontvangen en de eerste vrijstellingsverzoeken zijn verwerkt. Op 1 april 2025 volgt de realisatie van de verwerking van de kwartaalomzetrapportages voor EU-KOR.

Uw Kamer wordt via de stand-van-zakenbrieven op de hoogte gehouden van de voortgang met betrekking tot het programma EU btw e-Commerce en de implementatie van de EU KOR2025.

h. Steunpunten

De Belastingdienst biedt, naast telefonische hulp en hulp via videobellen, op 21 belastingdienstbalies en bij 17 steunpunten persoonlijke ondersteuning aan burgers. Hiermee zorgt de Belastingdienst ervoor dat hulp dichtbij is, verspreid over Nederland.

Steunpunten zijn fysieke balies van de Belastingdienst waar burgers terecht kunnen voor persoonlijke dienstverlening. Steunpunten onderscheiden zich, doordat deze balies geplaatst zijn in gemeentehuizen of stadsdeelkantoren. Burgers krijgen hier dezelfde dienstverlening als bij balies in de kantoren van de Belastingdienst.

Vijf van deze steunpunten zijn in 2024 geopend. In Delft, Roermond en Tilburg zijn de steunpunten gehuisvest bij gemeenten. In Winschoten en Den Helder is een mobiele balie geopend in de vorm van een dienstverleningsbus. In januari 2025 heeft de Belastingdienst een steunpunt in Ermelo geopend.

Burgers en gemeenten zijn positief over de aanwezigheid van de steunpunten. Dit blijkt onder meer uit de effectmetingen, die in 2022 en 2023 zijn uitgevoerd, die online zijn gepubliceerd.⁴⁴ Hieronder volgt daarvan een korte samenvatting.

Nulmeting 2022

- De steunpunten geven op een zeer positieve manier invulling aan de behoefte van burgers voor meer persoonlijke hulp door de Belastingdienst en Toeslagen.
- Bezoekers geven gemiddeld een 8,5 om hun waardering voor de dienstverlening van het steunpunt uit te drukken.
- De steunpunten worden door bezoekers en steunpuntmedewerkers als volwaardig kanaal van de Belastingdienst en Toeslagen beschouwd, waar men terecht kan voor persoonlijke hulp bij belastingzaken en toeslagen, (terug)betalingen of voor een nabestaandenmachtiging.
- Bezoekers voelen zich geholpen met hun vragen en hebben het idee dat zij door hun bezoek beter kunnen voldoen aan hun fiscale verplichtingen.

Het onderzoek laat ook zien dat de steunpunten de bereikbaarheid van de Belastingdienst voor burgers vergroten. Het bezoeken van een Belastingkantoor is voor de geïnterviewden meestal geen alternatief, omdat deze te ver weg zijn.

De Belastingdienstbalies op steunpunten en belastingkantoren zijn niet voor iedereen bekend. Door betere bekendheid te creëren, kunnen meer burgers gebruik gaan maken van de persoonlijke dienstverlening.

Herhaalmeting 2023

De hoofdconclusie van de herhaalmeting is dat de hulp zeer wordt gewaardeerd en de persoonlijke dienstverlening van de Belastingdienst dichterbij brengt.

- Bezoekers ervaren proactieve dienstverlening met oog voor de menselijke maat.
- Steunpunten voorzien in de behoefte van bezoekers aan persoonlijk contact met de Belastingdienst en ondersteunen burgers die misschien minder in staat zijn om hun zaken zelf te regelen.
- De steunpunten worden door bezoekers en steunpuntmedewerkers als volwaardig kanaal van de Belastingdienst en Toeslagen beschouwd, waar men terecht kan voor persoonlijke hulp bij belastingen, toeslagen en invorderingen.

⁴⁴ *Herhaalmeting Evaluatie Steunpunten Belastingdienst 2023* (najaar 2023), <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2023/10/31/herhaalmeting-evaluatie-steunpunten-belastingdienst-2023-najaar-2023>

- Steunpunten bereiken burgers die het lastiger vinden om zelf hun zaken te regelen of bevestiging zoeken of ze het goed hebben gedaan.
- Steunpunten lijken daarnaast bij te dragen aan de compliantie van burgers om aan hun fiscale verplichtingen te voldoen.

De resultaten van de herhaalmeting laten zien dat de steunpunten op een zeer positieve manier invulling geven aan de behoefte van burgers voor meer persoonlijke hulp door de Belastingdienst en Toeslagen. Bezoekers geven gemiddeld een 8,8 om hun waardering voor de dienstverlening van een steunpunt uit te drukken. Dit was in 2022 tijdens de uitgevoerde nulmeting een 8,5. De burgerwaardering is in een jaar met 0,3 toegenomen.

De aanbevelingen die de Belastingdienst heeft doorgevoerd naar aanleiding van de nulmeting lijken hieraan bijgedragen te hebben. Zo zijn steunpunten onder andere makkelijker te vinden voor burgers door de mogelijkheid om online afspraken te maken en door de verbetering van de interne bewegwijzering.

i. Geldteruggaafbrieven

Burgers die niet verplicht zijn om aangifte te doen en mogelijk geld terugkrijgen, ontvangen ieder jaar een geldteruggaafbrief van de Belastingdienst. Deze brief is bedoeld om burgers te stimuleren aangifte te doen, zodat zij een teruggaaf kunnen ontvangen als zij daar recht op hebben. De verwachting was dat door het verhogen van de heffingskortingen in de inkomensbelasting de doelgroep in omvang zou toenemen.

De Belastingdienst heeft eraan bijgedragen dat de doelgroep toch kleiner is geworden. Met name de gerichte communicatie heeft er toe bijgedragen dat het aantal burgers dat een geldteruggaafbrief krijgt, significant is gedaald (zie onderstaande tabel). Dit beleid is sinds het eerste kwartaal van 2023 geïntensiveerd.

Jaar	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal verstuurd GTB-brieven	589.370	536.071	557.950	496.628	422.479

j. Hulp bij schulden

De Belastingdienst werkt voortdurend aan de uitvoering van de Visie op Schulden, die in 2022 met uw Kamer is gedeeld.⁴⁵ Hiervoor voert de Belastingdienst diverse interne en externe pilots uit, zoals de pilotsamenwerking met Geldfit van de stichting Nederlandse Schuldhulproute. De Belastingdienst zet erop in deze samenwerking in 2025 structureel vorm te geven en uit te breiden.

De Belastingdienst helpt burgers met geldzorgen ook door informatie op andere manieren aan te bieden dan in tekst, bijvoorbeeld met behulp van video's en animaties. Daarmee wil de Belastingdienst de drempel voor het aanvragen van een betalingsregeling of andere hulp, verlagen.

De planning is dat de Belastingdienst voor de zomer een experiment start om, samen met tien gemeenten en Dienst Toeslagen, burgers met (beginnende) geldzorgen te signaleren. Zo kunnen gemeenten vroegtijdig hulp aanbieden.

k. Vroegsignalering

De Belastingdienst besteedt aandacht aan vroegsignalering, om tijdig hulp te kunnen bieden voordat burgers in de problemen komen. Bijvoorbeeld omdat burgers schulden hebben of niet tijdig aangifte doen. De Inspectie belastingdienst, toeslagen en douane (IBTD) heeft op 5 februari 2024 haar onderzoek over vroegsignalering gepubliceerd, waarin ze aandacht heeft gevraagd om

⁴⁵ Kamerstukken II, 2022/23, 24 515, nr. 619

problemen van burgers en zzp'ers eerder te herkennen en op te lossen.⁴⁶ In de kabinetsreactie van 18 maart 2024 wordt onderschreven dat de Belastingdienst problemen voor burgers en ondernemers zo veel mogelijk moet signaleren en aanpakken en, waar mogelijk, voorkomen.⁴⁷ In het kader van vroegsignalering worden medewerkers opgeleid, wordt een Signaalmodel ontwikkeld en worden pilots uitgevoerd.

Opleiding

Zoals in het Jaarplan Belastingdienst 2025 staat vermeld, zullen dit jaar 800 medewerkers de opleiding vroegsignalering volgen.⁴⁸ Deze opleiding wordt gegeven aan medewerkers van de Belastingdienst en de Dienst Toeslagen met direct en indirect klantcontact. De medewerkers leren vroegtijdig signalen te herkennen die kunnen duiden op fiscale problematiek en leren welk hulpaanbod er voor hen beschikbaar is. Tot nu toe zijn ruim 2.500 medewerkers van de Belastingdienst en de Dienst Toeslagen opgeleid. Uiteindelijk worden ruim 4.300 medewerkers opgeleid.

Signaalmodel Vroegsignalering

Daarnaast onderzoekt de Belastingdienst in het kader van vroegsignalering hoe de dienst op basis van informatie in de systemen en kennis van medewerkers kan zien welke burgers in de problemen dreigen te raken. Bij het uitwerken van de aanpak wordt met de grootst mogelijke zorgvuldigheid gewerkt binnen de kaders van de AVG. Hiervoor wordt momenteel een Data Protection Impact Assessment (DPIA) opgesteld en wordt de grondslag voor het Signaalmodel Vroegsignalering getoetst.

Pilots

In het kader van vroegsignalering voert de Belastingdienst pilots uit met het proactief bellen van burgers en het versturen van contactkaartjes. Zo probeert de Belastingdienst burgers te bewegen alsnog aangifte te doen om boetes te voorkomen of om waar van toepassing geld terug te krijgen.

I. Update coronabetalingsregelingen

In totaal hebben zo'n 400.000 ondernemers vanwege de coronacrisis belastinguitstel gekregen voor een bedrag van € 47,7 miljard. Voor het aflossen van de schuld is aan 266.000 ondernemers een coronabetalingsregeling van 60 maanden aangeboden. De betalingsregeling is op 1 oktober 2022 gestart. Op peildatum 31 december 2024 resteert nog € 6,8 miljard aan coronabelastingsschuld binnen de betalingsregeling voor ongeveer 130.000 ondernemers.

Kerncijfers coronabetalingsregeling (aantallen ondernemers en bedragen)

Totalen

Aantallen ondernemers

Totaal aantal ondernemers dat uitstel heeft aangevraagd (tot 1 april 2022)	400.206

Aantal ondernemers met een betalingsregeling per 1 oktober 2022	266.369

Aantal ondernemers met een betalingsregeling (peildatum 31 december 2024)	130.000

Bedragen

Totaal oorspronkelijk bedrag van aanslagen waarvoor uitstel is verleend	€ 47,7 mld.

Openstaande belastingschuld bij start betalingsregeling per 1 oktober 2022	€ 19,6 mld.

⁴⁶ Kamerstukken II, 2023/24, 31 066, nr. 1333

⁴⁷ Kamerstukken II, 2023/24, 31 066, nr. 1348

⁴⁸ Kamerstukken II, 2024/25, 31 066 nr. 1446

Openstaande belastingschuld in de betalingsregeling (peildatum 31 december 2024) € 6,8 mld.

Er is nog een kleine groep van ongeveer 800 ondernemers waarbij het uitstel van betaling nog niet is omgezet in een coronabetalingsregeling. De reden daarvoor is het onderzoek van de Belastingdienst naar een al dan niet terechte afwijzing van een verzoek voor een MSNP (minnelijke schuldsanering natuurlijke personen)⁴⁹. Deze ondernemers hebben onlangs een brief ontvangen van de Belastingdienst met uitleg over hun situatie en een aanbod voor een betalingsregeling voor hun coronabelastingsschulden. Uiteraard gelden hiervoor dezelfde voorwaarden als voor ondernemers die al eerder zijn gestart met de betalingsregeling. Deze groep ondernemers wordt in het vervolg meegenomen in de rapportages over de coronabetalingsregeling die aan uw Kamer worden gegeven via de stand-van-zakenbrieven Belastingdienst.

Intrekking betalingsregeling en oninbare schuld

Er zijn 61.000 ondernemers van wie de betalingsregeling inmiddels is ingetrokken. Daarnaast zijn er meer dan 13.000 regelingen voortijdig beëindigd wegens faillissement of sanering. De totaal 74.000 ondernemers hadden een openstaande coronabelastingsschuld van € 4,3 miljard, waarop alsnog € 438 miljoen is betaald. De tot peildatum 31 december 2024 daadwerkelijk oninbaar geleden schuld bedraagt € 655 miljoen na slotuitkering bij faillissement, saneringsakkoord of door ontbrekende verhaalsmogelijkheden. In de Voorjaarsnota 2025 volgt een nieuwe raming voor het daadwerkelijk oninbare deel van de schuld (inclusief de schuld waarvoor de betalingsregeling is ingetrokken). Deze is vooralsnog gesteld op € 3,5 miljard (raming Voorjaarsnota 2024). De raming van € 3,5 miljard euro is onzeker, doordat onduidelijk is hoeveel van de schuld nog wordt afgelost als de betalingsregeling is ingetrokken. In onderstaande tabel zijn deze cijfers voor de duidelijkheid schematisch weergegeven.

<i>Aflossingsgedrag⁵⁰</i>	<i>Peildatum</i>	<i>Aantal ondernemers</i>	<i>Openstaande schuld</i>
Totaal	1 oktober 2022	266.000	€ 19,6 mrd.
Volledig afgelost	31 december 2024	-62.000	- € 1,9 mrd.
Uit de regeling, inclusief lopende faillissementen en saneringen*		-74.000	- € 3,4 mrd.
<i>Door intrekking van de Belastingdienst</i>		61.000	
<i>Door faillissement of sanering</i>		13.000	
Deels afgelost		130.000	- € 5,7 mrd.
Volledige aflossing na intrekking			- € 0,5 mrd.
Afgeschreven wegens oninbaarheid			- € 0,6 mrd.
Vermindering van aanslagen			- € 0,7 mrd.
Ondernemers in de regeling	31 december 2024	130.000	€ 6,8 mrd.

Verdere afhandeling

De afwikkeling van de coronabetalingsregeling brengt een aanzienlijke uitvoeringslast met zich mee voor de Belastingdienst, terwijl al sprake was van een capaciteitstekort binnen de invordering. Om

⁴⁹ Voor de betreffende ondernemers was de afwijzing van het verzoek tot MSNP terecht dan wel was er achteraf gezien geen sprake van een verzoek tot MSNP.

⁵⁰ Als gevolg van afronding van aantallen en bedragen kunnen totalen licht afwijken van de som van de aparte onderdelen zoals opgenomen in de tabel.

deze invordering goed te laten verlopen, is op 1 november 2024 is de taskforce Inning van start gegaan met bijna 20 fte ingehuurd medewerkers. Dit is inmiddels uitgebreid tot 40 fte per februari 2025. Zij werken onder leiding en begeleiding van ervaren medewerkers van de Belastingdienst aan de opgelopen voorraad van verzoeken van ondernemers uit de coronabetalingsregeling. Het gaat om uitstel- en versoepelingsverzoeken, verzoeken om sanering en administratief beroepschriften tegen afgewezen verzoeken of beëindigingen van de coronabetalingsregeling. Vanuit de taskforce wordt contact opgenomen met de ondernemers om duidelijkheid te verschaffen en waar mogelijk een oplossing te bieden. De Belastingdienst geeft de hoogste prioriteit aan werkzaamheden van verzoeken voor versoepelingen, uitstel, sanering en bezwaar- en beroepschriften van ondernemers uit de (corona)betalingsregeling. De insteek is om zoveel mogelijk ondernemers in de regeling te houden, wat gunstig is voor zowel ondernemers als voor de Belastingdienst (er is dan geen capaciteit nodig voor dwanginvordering).

Meer informatie

Op <https://over-ons.belastingdienst.nl/onderwerpen/bijzonder-uitstel-corona/> geeft de Belastingdienst informatie over de afwikkeling van de coronabelastingschulden en de coronabetalingsregeling. Deze informatie wordt tweemaandelijks bijgewerkt. Ik zal uw Kamer via de stand-van-zakenbrieven blijven informeren over de coronabetalingsregeling.

m. Oninbaar geleden schulden

Naast het uitstel van betaling dat ondernemers hebben gekregen tijdens de coronacrisis, zijn in dezelfde periode (maart 2020 – oktober 2021) ook de invorderingsmaatregelen voor overige belastingaanslagen en toeslagvorderingen opgeschort. Door de verschillende coronamaatregelen zijn er aanzienlijk minder ondernemingen failliet gegaan dan in de jaren daarvóór. In 2023 en 2024 is het aantal faillissementen weer gestegen. Met de afwikkeling van faillissementen wordt een deel van de belastingschuld oninbaar geleden. Dit houdt in dat er geen geld of goederen aanwezig zijn bij degene waar de Belastingdienst de belastingschuld kan verhalen, waardoor deze schuld oninbaar wordt. Met een toename van het aantal faillissementen is er ook een toename te zien van gevallen waarin belastingschuld oninbaar wordt geleden.

Behalve faillissementen zijn er ook andere oorzaken die ten grondslag liggen aan het oninbaar lijden van een schuld, zoals overlijden (als bijvoorbeeld geen van de erven de nalatenschap heeft aanvaard), de ontbinding van vennootschappen en wettelijke schuldsanering. In deze gevallen is er geen mogelijkheid om de openstaande belastingschuld in te vorderen.

De laatste jaren is er sprake van een stijging van de oninbare belasting- en toeslagschuld. Deze stijging is in ieder geval gedeeltelijk te verklaren doordat de tijdens de coronacrisis gepauzeerde invorderingsmaatregelen inmiddels weer zijn opgestart. Door een samenloop van meerdere vorderingen over meerdere jaren blijkt de betalingscapaciteit van burgers niet in alle gevallen voldoende om de schuld af te betalen. Als gevolg hiervan zijn geen verdere invorderingsmaatregelen getroffen voor (een deel van) die schulden. Vanuit de herijking van de invorderingsstrategie van de Belastingdienst is er versterkte aandacht voor de menselijke maat en het bestaansminimum van burgers; de verwachting is dat het in de toekomst vaker voorkomt dat wordt afgezien van invorderingsmaatregelen. De oninbaar geleden schuld neemt daardoor toe.

In de Voorjaarsnota 2025 wordt een update gegeven over de raming voor het oninbare deel van de belastingschuld, inclusief de belastingschuld waarvoor de coronabetalingsregeling is ingetrokken.

n. Vervolgonderzoek verzuimboetes

Als burgers en bedrijven niet (tijdig) aangifte doen of de verschuldigde belasting niet (tijdig) betalen, informeert de Belastingdienst hen door het versturen van een herinneringsbrief en waar mogelijk ook door telefonisch contact, een SMS-bericht of een contactkaartje. Vervolgens stuurt de Belastingdienst een aanmaning. Als daarna geen betaling dan wel aangifte wordt gedaan, volgt (automatisch) een verzuimboete. In oktober 2022 is de Tweede Kamer schriftelijk geïnformeerd over het beleid dat ziet op deze (verzuim)boetes, naar aanleiding van vragen van het lid Weyenberg (D66). Die vragen komen erop neer dat de perceptie bestaat dat bij het opleggen van

deze boetes te weinig rekening wordt gehouden met de menselijke maat. In antwoord hierop is in deze Kamerbrief aan de Tweede Kamer toegezegd te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn voor een nieuw verzuimboeteregime dat recht doet aan enerzijds het algemeen belang en anderzijds het individuele belang⁵¹. Het toegezegde onderzoek is van start gegaan.

Onderzoek

Het doel van dit onderzoek is het verkrijgen van inzichten om de effectiviteit van het opleggen van verzuimboetes te vergroten. Het onderzoek bestaat uit drie onderzoeksvragen:

1. Wat is bekend – uit literatuur en praktijk – over het algemene en specifieke preventieve effect van (communiceren over) het opleggen van een verzuimboete op tijdig aangifte- en betaalgedrag van burgers en ondernemers?
2. Hoe loopt het proces van het opleggen van verzuimboetes inclusief de fase van (ervaren ruimte voor) individuele straftoemeting (vermindering) in de bezwaarfase en wat is daarvan het (gedrags)effect?
3. (Hoe) kan de preventieve werking van verzuimboetes versterkt worden?

Resultaten

Het eerste deelonderzoek is een literatuuronderzoek dat inmiddels is aangeboden aan de Tweede Kamer. Dit literatuuronderzoek⁵² laat zien dat het opleggen van een boete niet altijd het beoogde (preventieve) effect heeft en zelfs tegengestelde effecten kan hebben dan oorspronkelijk was bedoeld. Uit dit onderzoek volgt ook dat het effect van een boete afhankelijk is van de condities waaronder deze boete wordt opgelegd en kenmerken van de boete zelf, zoals de kans op detectie, de hoogte van de (uiteindelijk) op te leggen boete en het tijdstip dat de boete wordt aangekondigd of opgelegd.

Op dit moment vindt nader dataonderzoek plaats voor de inkomensheffingen, mogelijk wordt dit uitgebreid met de omzetbelasting. Over de voortgang van deze tweede fase van het onderzoek zal ik u, wanneer er nieuwe ontwikkelingen zijn, informeren via een volgende stand-van-zakenbrief. De verwachting is dat de tweede fase van het onderzoek eind 2025 kan worden afgerond.

o. Afwikkeling dossier casus C.

In 2014 informeerde mijn ambtsvoorganger uw Kamer over een verduisteringskwesitie die zich in juni van dat jaar had voorgedaan bij het Arnhemse belastingkantoor.⁵³ Een toenmalige medewerker van de Belastingdienst heeft destijds een bedrag van 19,5 miljoen euro van zijn werkgever onvreemd door overboeking van dat bedrag naar verschillende bankrekeningen in Turkije. Tegen de handlanger die de volledige beschikking kreeg over de onvreemde gelden, de heer C., werden sinds de ontdekking van de verduistering meerdere juridische procedures gevoerd in Nederland en Turkije. Ter zekerstelling van het verhaal op de heer C. waren de onvreemde gelden in Turkije onderworpen aan een conservatoir (bewaarend) beslag.

Mijn ambtsvoorganger heeft in 2014 toegezegd uw Kamer nader te informeren als de stand van het onderzoek dat zou toelaten. In dat kader kan ik u nu informeren dat de strafrechtelijke vervolging van de heer C. in Nederland en Turkije heeft geleid tot veroordelende vonnissen, waarin is geoordeeld dat de onvreemde gelden toebehoren aan de Nederlandse schatkist. Naar aanleiding van de verschillende juridische procedures die door de Turkse en de Nederlandse staat tegen de heer C. zijn aangespannen, is in december 2024 de volledige hoofdsom (van € 19,5 miljoen) en een rentevergoeding terugbetaald aan de Nederlandse schatkist. De gelegde beslagen zijn komen te vervallen.

⁵¹ Kamerstukken II, 2022/23, 31 066, nr. 1119

⁵² W.E. Molenmaker, E.W. de Kwaadsteniet, E. ter Mors, J. Nilsen, T. Egelmeers, A. Van der Vliet & W.W. van Dijk, *De Werking en Effectiviteit van Verzuimboetes* (Leiden 2023) - <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2023/12/21/bijlage-5a-rapport-de-werking-en-effectiviteit-van-verzuimboetes>

⁵³ Kamerstukken II, 2013/14, 31 066, nr. 207

p. OESO-studie Tax Administration 2024

Bij deze brief bied ik uw Kamer de door de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) gepubliceerde studie Tax Administration 2024 (hierna TAS 2024) aan.⁵⁴ De studie beschrijft internationale trends en ontwikkelingen in de uitvoering van belastingheffing. Het internationaal vergelijkend onderzoek van belastingdiensten stelt de Belastingdienst in staat om kennis te nemen van de internationale trends en om zijn ontwikkeling in vergelijkend perspectief te plaatsen.

Op veel thema's van de vergelijkende studie scoort de Belastingdienst internationaal beter dan andere onderzochte landen, opvallend zijn de hoge scores bij compliance gerelateerde aspecten. Er zijn ook verbetermogelijkheden en kansen voor doorontwikkeling. De voor de Belastingdienst geïdentificeerde aandachtspunten uit vorige TAS-edities komen ook in de TAS 2024 naar voren. Dat waren onder meer het grote aantal bezwaren, de naar leeftijd onevenwichtige samenstelling van het personeelsbestand en de voortgang op de digitale transformatie.

De TAS 2024 onderstreept het belang van de digitale transformatie van belastingdiensten. De strategische richting op digitale transformatie die de OESO heeft beschreven als Tax Administration 3.0 ziet belastingheffing als een vloeiend, simpel, transparant en betrouwbaar proces. De prioriteiten zoals nu beschreven in de Meerjarenvisie 2025-2030 van de Belastingdienst sluiten hierbij aan. Verschillende landen, zoals Singapore, Estland en Australië, ontplooiën veelbelovende initiatieven en zijn voorlopers op het gebied van de digitale transformatie. De Belastingdienst werkt met deze en andere landen samen om van elkaar te leren.

⁵⁴ Deze is te raadplegen via: https://www.oecd.org/en/publications/tax-administration-2024_2d5fba9c-en.html

IV. Werken met plezier en vanuit vakmanschap

a. Werving en behoud medewerkers

De Belastingdienst wil een organisatie zijn waar medewerkers trots op zijn en waar medewerkers werken vanuit plezier en vakmanschap. Uit het meest recente medewerkersonderzoek van november 2024 blijkt dat medewerkers de Belastingdienst als werkgever steeds positiever beoordelen. Zo is de aanbevelingsscore (eNPS; employee Net Promotor Score) van de Belastingdienst als werkgever gestegen ten opzichte van de vorige meting in 2023: van +6 naar +13. Op alle in dit onderzoek opgenomen thema's scoort de Belastingdienst gelijk aan of hoger dan de benchmark, die bestaat uit het gemiddelde van onderzoeken bij ministeries.

Het lukt de Belastingdienst, ondanks de grote krapte op de arbeidsmarkt, om voldoende personeel te werven. In 2024 is het zelfs gelukt een bezettingsgraad van ruim 100% te realiseren. In datzelfde jaar hebben ruim 54.000 mensen gesolliciteerd bij de Belastingdienst. Sollicitanten die minder geschikt blijken voor de functie waar zij initieel op hebben gesolliciteerd worden – voor zover mogelijk – gewezen op andere functies. Het hoge aantal sollicitanten onderschrijft dat de Belastingdienst als een aantrekkelijke werkgever wordt gezien die betekenisvol werk biedt met een maatschappelijke impact. De Belastingdienst staat in 2024 op plek zes van de meest favoriete werkgevers van Nederland. Dat is een stijging van 4 plekken ten opzichte van 2023.

Voor de medewerkers die in dienst treden organiseert de Belastingdienst een tweedaags onboardingevenement. Nieuwe medewerkers krijgen daar een warm welkom en maken kennis met de Belastingdienst en met elkaar. De Belastingdienst zorgt er zo voor dat medewerkers op een goede wijze landen en zich snel onderdeel gaan voelen van de organisatie. Tijdens deze twee dagen krijgen zij handvatten mee voor een soepele start in hun nieuwe baan en worden zij gewezen op belangrijke zaken zoals integriteit.

Zoals ik uw Kamer eerder heb bericht, maakt de Belastingdienst de komende periode een grote personele verandering door.⁵⁵ Tot en met 2028 stromen naar verwachting veel medewerkers uit (circa 9.000 fte) waarvan een groot deel (circa 3.500 fte) door het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. Het arbeidsaanbod en de uitstroom van medewerkers zorgen ervoor dat het beschikken over voldoende, vakbekwaam en vitaal personeel een grote opgave voor de Belastingdienst blijft.

De personele ontwikkelingen blijven onverminderde aandacht en een innovatieve aanpak vragen voor werving van nieuwe medewerkers. Maar alleen werven is niet genoeg. In het Jaarplan 2025 is met uw Kamer gedeeld dat de Belastingdienst ook inzet op behoud, duurzame inzetbaarheid, ontwikkeling en procesinnovatie. Een strategische personeelsplanning geeft perspectief op wat de organisatie binnen vijf tot tien jaar nodig heeft om in de dienstverlening te blijven voorzien.

Ondanks de instroom en de inzet op het behoud van medewerkers, blijft de personele bezetting van de Belastingdienst ook in de toekomst onder druk staan. Er komen extra werkzaamheden voort uit nieuwe en gewijzigde wet- en regelgeving, zoals rond box 3 het inzagerecht in het fiscaal dossier, die bijdragen aan deze opgave.

b. Weerbaarheid tegen ondermijning

In 2022 is de Belastingdienst gestart met het Programma Weerbaarheid Ondermijning Belastingdienst (PWOB). Als onderdeel van dit programma is er een extern onderzoek uitgevoerd naar de corruptie-aanpak van de Belastingdienst en de ontwikkelende modus operandi van criminele organisaties. In de Kamerbrief van 25 april 2024 over de 'Voortgang aanpak weerbaarheid tegen ondermijning Belastingdienst' is uw Kamer geïnformeerd over de uitkomsten van dit externe KPMG-onderzoek 'Een weerbare Belastingdienst' en de wijze waarop de Belastingdienst systematische en integrale opvolging geeft aan de aanbevelingen van KPMG.⁵⁶

⁵⁵ Kamerstukken II, 2024/25, 31 066, nr. 1446

⁵⁶ Kamerstukken II 2023/24, 31 066, nr. 1379

Hieronder zal ik ingaan op de status van het programma en de aanbevelingen naar aanleiding van het onderzoek.

De verantwoordelijkheid voor het vergroten van de weerbaarheid wordt belegd bij het op te richten 'Bureau Veiligheid & Integriteit' (BV&I). De planning is dat het BV&I rond de zomer operationeel is. De adviesaanvraag voor dit organisatie-onderdeel ligt inmiddels met alle vereisten bij de medezeggenschap.

De focus blijft de komende tijd liggen op:

Het inperken van de mogelijkheid tot het delen van vertrouwelijke informatie

De Belastingdienst beschikt over gegevens die voor kwaadwillenden interessant zijn. Om het risico te beperken dat deze gegevens in de verkeerde handen vallen, zijn er op verschillende vlakken maatregelen genomen zoals minimaliseren van autorisaties in ICT-systemen en logging & monitoring. Bij het ontwerpen van de systemen zijn autorisaties standaard aan veel medewerkers verstrekt om dienstverlening te vereenvoudigen. Bij het verlenen van nieuwe autorisaties wordt nu strenger gekeken of deze wel nodig zijn voor de betreffende functie. Daarnaast worden leidinggevenden begeleid en voorgelicht over correcte roltoekenning.

Versterking van de algemene screening

De Belastingdienst ontwikkelt momenteel een methode om risico's bij kwetsbare functies te inventariseren en uit te rollen. Deze inventarisatie is noodzakelijk om de proportionaliteit van eventuele aanvullende (en voortdurende) screeningmaatregelen te waarborgen. Een generieke verscherpte screening voor alle functies binnen de Belastingdienst voldoet niet aan de wettelijke eis dat versterking van de screening pas noodzakelijk is wanneer alle redelijke fysieke en organisatorische maatregelen zijn genomen.

Daarom is maatwerk vereist voor het versterken van de screening, waarbij inzicht in de kwetsbaarheden per functie noodzakelijk is. Het inventariseren van deze kwetsbaarheden per functie is een omvangrijk traject waarin verschillende disciplines en experts van dienstonderdelen van de Belastingdienst betrokken zijn. Recentelijk is een pilot afgerond bij onderdelen van de directies MKB, Particulieren en KI&S van de Belastingdienst. Op basis van de resultaten wordt er gewerkt aan een voorstel voor een concrete vervolgaanpak.

Het bewustzijn vergroten

De Belastingdienst wil bereiken dat er breder aandacht en bewustzijn is van de modus operandi van kwaadwillenden en de wijze waarop zij medewerkers kunnen benaderen. Daarom heeft de Belastingdienst het huidige bewustwordingsprogramma geïntensiveerd en verlengd. Zo is vanaf 17 april 2024 de verplichte Training Weerbaarheid: 'Bescherming bij benadering' gestart. Op dit moment hebben ruim 25.000 medewerkers de training afgerond. In oktober 2024 is er een securitymaand georganiseerd over veiligheid, weerbaarheid en integriteit. Ook is ondermijning per 1 januari 2025 een vast onderdeel bij het inwerken van nieuwe medewerkers. Voor de lange termijn wordt het BV&I verantwoordelijk om de bewustwording te blijven versterken en te vergroten.

Het verhogen van meldingsbereidheid

Er zijn verschillende maatregelen genomen die als doel hebben de meldingsbereidheid te vergroten. Zo is voor medewerkers en leidinggevenden verduidelijkt hoe ze de eerste stap om zaken aan te kaarten kleiner kunnen maken (bespreken, signaleren, melden), en is het handelingsperspectief van leidinggevenden vergroot door het publiceren van een handreiking over hoe om te gaan met ongewenst gedrag. Voor de lange termijn wordt onderzocht of het huidige meld- en advieslandschap kan worden vereenvoudigd vanuit de één loket gedachte.

Het versterken en ondersteunen van leidinggevenden omtrent ondermijning

In samenwerking met het Programma Leiderschap en Cultuur worden leidinggevenden ondersteund in de vorm van handreikingen, webinars en workshops. Hierbij wordt onder meer aandacht besteed aan onderwerpen zoals wat te doen bij benadering en ordegesprekken.

De hiervoor weergegeven stand van zaken laat zien dat de Belastingdienst betekenisvolle stappen heeft gezet. Ik zal uw Kamer blijven informeren over de voortgang in de stand-van-zakenbrieven.